

16

35686

letnik CVII - leto 2005

7-8

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4477

Janez Mihelič: Dobro obiskan tretji praznik slovenskih čebelarjev v Ilirski Bistrici

197

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Branko Obranovič: Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v juliju in avgustu

198

Vladimir Tumpej: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v juliju in avgustu

201

Borut Preinfalk: Veterinarski nasveti za julij in avgust

203

KONGRESI

Dr. Aleš Gregorc: Znanstvena konferenca o virusnih boleznih čebel in raziskavah v čebelarstvu

203

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

Franja Pižmoht: Kaj delajo čebelarji v Pomurju?

204

BOLEZNI ČEBEL

Franc Šivic: Uporaba timola pri zatiranju varoe

207

Dr. Aleš Gregorc: Zatiranje varoj v čebeljih družinah

208

Milan Meglič: Varoza čebel - usposabljanje

209

MNENJA - PREDLOGI

Janez Gregori, prof. biol.: Stroka in strokovnost v čebelarstvu

210

MEDOVITE RASTLINE

Martin Bajc: Medovite rastline: Japonska sofora, Evodija

212

SVETOVALNA SLUŽBA

Marjan Papež: Ustanovljena čebelarska svetovalna služba

213

OBVESTILA

214

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Anton Tomec: Davki v čebelarstvu in sprememba zakona o dohodnini

218

Stane Plut: Strokovna ekskurzija semiških in črnomaljskih čebelarjev

218

Marjan Novak: 100 let delovanja Čebelarskega društva Škofja Loka

222

V SPOMIN

226

MALI OGLASI

227

Janez Mihelič: Well Attended Third Slovene Beekeepers Festival in Ilirska Bistrica

BEEKEEPER'S MONTHLY WORK

Branko Obranovič: Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in July and August

Vladimir Tumpej: The Beekeeper's Work in Barred-up Beehives in July and August

Boris Preinfalk: Veterinary's Advice for July and August

CONGRESSES

Dr. Aleš Gregorc: Scientific Congress on Bee Virus Diseases and Beekeeping Research

KNOWN BEEKEEPERS

Franja Pižmoht: What are Beekeepers in Pomurje Doing?

BEE'S' DISEASES

Franc Šivic: Timol-Use for Varroa Extirpation

Dr. Aleš Gregorc: Varroa Extirpation in Bee Families

Milan Meglič: Bee Varroa - Qualification

OPINIONS - SUGGESTIONS

Janez Gregori, prof. biol.: Branch and Expertise in Beekeeping

HONEY PLANTS

Martin Bajc: Honey Plants: Sophora Japonica, Evodia

ADVISORY SERVICE

Marjan Papež: Beekeeping Advisory Service Established

OBVESTILA

FROM ASSOCIATION LIFE

Anton Tomec: Taxes in Beekeeping and Income Tax Changes

Stane Plut: Expert Trip of Beekeepers from Semič and Črnomelj

Marjan Novak: 100 Years Activity of the Beekeeping Association Škofja Loka

IN MEMORY OF

SMALL ADS

Telefonska številka odzivnika za čebelje paše je: 01 729 61 20

Slika na naslovni strani: Pogled na lepo poslikane panjske končnice na pročelju novega čebelnjaka v samostanu Olimlje.

Franc Šivic

Dobro obiskan tretji praznik slovenskih čebelarjev v Ilirski Bistrici

JANEZ MIHELIC

Ob 20. maju, rojstnem dnevu našega velikega čebelarja Antona Janše, prvega učitelja čebelarstva, so čebelarji letos že tretjič zapored zaznamovali svoj čebelarški praznik. Posvečen je bil Antonu Janši in Antonu Žnidaršiču, konstruktorju AŽ-panja in enemu najpomembnejših slovenskih čebelarjev. Letos je bilo praznovanje prvič v Ilirski Bistrici. Čebelarji iz vseh krajev Slovenije so se zbrali v nedeljo, 22. maja, v tamkajšnji osnovni šoli Antona Žnidaršiča. Organizatorja sta bila Čebelarstvo društvo Ilirska Bistrica in Čebelarstvo zveza Slovenije.

Tretjega praznika čebelarjev se je udeležilo več kot tisoč čebelarjev in njihovih spremljevalcev ter več kot trideset praporščakov s prapori. Tananko ob 10. uri so v skoraj polno dvorano osnovne šole najprej prišli praporščaki in tako počastili čebelarški praznik.

V uvodu je predsednik Čebelarstva društva Ilirska Bistrica g. Zorko Šabec pozdravil vse navzoče, še posebej pa častne goste, med njimi predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta, državnega sekretarja na MKGP g. Franca Buta, sekretarja v oddelku za mednarodne odnose na Ministrstvu za kmetijstvo g. Vladimira Čeligoja, domačega župana g. Antona Šenkinca in vnukinjo Antona Žnidaršiča go. Mito Drofelnik.

Slavnostni govornik je bil predsednik Čebelarstva zveze Slovenije g. Lojze Peterle. Zahvalil se je domačim čebelarjem za odlično pripravljeno prireditev in čestital čebelarjem ob njihovem prazniku. S pozdravom "Naj med!" jim je zaželel še veliko uspehov v tem letu. Ob tej priložnosti se je zahvalil državnemu sekretarju g. Francu Butu za zelo dobro sodelovanje z Ministrstvom za kmetijstvo, predvsem v zadnjem času. Poudaril je predvsem velik pomen nekaterih ukrepov MKGP, zlasti sprejetje Uredbe o ukrepih v čebelarstvu, zagotovitev sredstev za zaščito kranjske čebele (to se je letos zgodilo prvič), podporo pri uveljavljanju geografske zaščite slovenskega medu in ne nazadnje prizadevanja za sprejemljivo davčno politiko za čebelarje. Za njim je čebelarje nagovoril še državni sekretar na MKGP g. Franc But in se najprej zahvalil za pohvalne besede

predsednika Peterleta, potem pa je navzočim pojasnil prizadevanja ministrstva za zagotovitev ustrežnejše obdavčitve čebelarjev, podobno kot je to urejeno v Avstriji, predvsem pa takšne, ki bo čebelarjem omogočala uveljavitev njihovega statusa. Njegove izjave so čebelarji pozdravili z bučnim aplavzom.

Župan občine Ilirska Bistrica g. Anton Šenkinc je v svojem govoru izrazil predvsem željo, da bi lahko tudi z drugimi v občini tako dobro sodeloval kot s čebelarji. Udeležence je nagovorila tudi ga. Mita Drofelnik, vnukinja Antona Žnidaršiča, ter predstavila delo svojega deda. V spomin na naša velika moža so nastopili tudi člani nekaterih kulturnih skupin.

Čebelarje je najprej ogrel Pihalni orkester Ilirska Bistrica, nato je pevski zbor iz Majšperka zapel čebelarstvo himno, domačo himno pa je zapela pevsko skupina Vasovalci. Najlepše točke so vsekakor pripravili učenci bistriške osnovne šole, poimenovane po Antonu Žnidaršiču.

Filatelistična sekcija Primorskega numizmatičnega društva Ilirska Bistrica je skupaj z domačim Čebelarstvom društvom Antona Žnidaršiča, Pošto Slovenije in pošto v Ilirski Bistrici v čast čebelarstvu pripravila poseben priložnostni poštni žig z logotipom čebelarstva praznika.

Domače čebelarstvo društvo je pripravilo tudi priložnostno razstavo, ki je bila razdeljena na tri dele. Prvi del so sestavljali čebelarški pripomočki in orodja, večina iz obdobja, v katerem je živel Anton Žnidaršič, med drugim njegovi panji, lesena točila, njegov kotel za kuhanje voščin in številni drugi.

Sestavni del te razstave je bila tudi razstava čebelarških fotografij članov tamkajšnjega fotokluba.

Ob razstavi je potekala tudi multimedijska predstavitev z naslovom "Žnidaršič, čebela, Ilirska Bistrica". Društvo pa je izdalo tudi priložnostno publikacijo, ki opisuje življenje in delo Antona Žnidaršiča.

Ob tej priložnosti so nekaterim posameznikom podelili tudi priznanja Čebelarstva zveze Slovenije in Čebelarstva društva Antona Žnidaršiča. Iz rok predsednika domačega društva so

Predsednik Lojze Peterle izroča odličje A. J. prve stopnje Miru Sanaborju.

Častni gost na prazniku je bil g. Franci But.

Tretji praznik čebelarjev je odprl predsednik Lojze Peterle.

priznanja prejeli predsednik ČZS g. Lojze Peterle, ravnateljica OŠ Antona Žnidaršiča ga. Karmen Šepc, vnučinja Antona Žnidaršiča ga. Mita Drolnik, g. Vojko Čeligoj kot član Primorskega numizmatičnega društva za oblikovanje priložnostnega poštnega žiga, župan občine Ilirska Bistrica g. Anton Šenkinc, praporščak Čebelarkega društva Antona Žnidaršiča Ilirska Bistrica g. Cveto Prosen, g. Jože Iskra za izposojno razstavnih eksponatov, g. Viktor Slavec za izdelavo makete slovenskega čebelnjaka in ga. Milena Urh za izvedbo programa.

Zabavno popoldne se je nadaljevalo z veseligradom Čebelji problemi v izvedbi dramske skupine KD Alojzij Mihelič iz Harij ter z nastopi akrobatske skupine učenek OŠ Antona Žnidaršiča, narodnozabavnega ansambla učencev OŠ Antona Žnidaršiča in svetovnega prvaka v igranju na diatonično harmoniko Denisa Novaka in njegove skupine.

Čebelarstva zveza Slovenije je nekaterim čebelariskim društvom, ki letos praznujejo 100-letnico svojega delovanja, podelila tudi odličja Antona Janše prve stopnje. Predstavnikom društev jih je izročil predsednik g. Lojze Peterle.

Predsednik domačega društva g. Zorko Šabec pa je podelil priznanja zaslužnim članom in gostom za pomoč pri organizaciji prireditve.

Po proslavi sta g. župan in g. Lojze Peterle odprla še čebelarstvo in maketo slovenskega čebelnjaka, ki bo ostala v trajni lasti OŠ Antona Žnidaršiča.

Po uradnem delu proslave so za dobro razpoloženje poskrbeli člani dramske skupine in glasbeniki. Ob tej priložnosti je izšel ponatis knjige o Košomatovih, kot se je po domače reklo družini Žnidaršič. Vsak udeleženec je dobil tudi razglednico z motivom Antona Žnidaršiča in priložnostnim poštnim žigom.

Domači čebelarji, ki jih manj kot leto dni uspešno vodi predsednik g. Zorko Šabec in učitelji šole z ravnateljico na čelu so se zelo potrudili, da je program prireditve potekal nemoteno in da so bili udeleženci na koncu zelo zadovoljni. Zaradi tega lahko domačemu čebelarstvu društvu in predvsem tistim članom, ki so sodelovali pri organizaciji prireditve, iskreno čestitamo. Tretji čebelarški praznik bo zato vsem udeležencem ostal v zelo lepem spominu.

Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v avgustu

BRANKO OBRANOVIČ, Šalka vas

Julij in avgust sta meseca čebelarjeve žetve, saj je za nami več kot polovica čebeljih paš. Glede razvoja in donosov medicne ali mane je Kočevska prvih pet mesecev tega leta zatajila. Nekaj donosa je bilo konec maja in v začetku junija na gozdni paši javorja. Lepe in celo rekordne donose pa so dosegli čebelarji, ki imajo čebelnjake na območju z akacijo. Nekateri so imeli celo do 7 kg donosa na dan.

Kako hitro smo vstopili v drugo polovico leta, ko bo treba počasi končati delo pri čebelah! Komaj smo dobro začeli opravila, že nas narava priganja, da bo treba potegniti črto pod naše delo s čebelami. Julij in avgust sta meseca, v katerih lahko pričakujemo le gozdne ali tako imenovane manine paše. V začetku meseca zacveti zlahtni kostanj, ponekod (na Primorskem, Štajerskem in v Beli krajini) pa se to zgodi že junija. V višjih legah pričakujemo nekaj cvetličnega medu gozdnih malin, nekaj pa ga čebele naberejo tudi na obronkih travnikov z različnimi travniškimi cveticami, kot so jesenska resa, travniška kadulja, bela detelja ipd.

Na kočevsko-ribniškem območju nam ostaneta še paši na

lipi in manina paša na jelki. V zadnjih letih se podaljša mana tudi na javorju. Lipova paša je redna. V zadnjih desetih letih so čebele vsaj sedemkrat prinesle po 16–20 kg lipovega medu na panj. Seveda je za to potrebna močna družina.

Julij in avgust sta za čebelarjenje kar prijetna meseca. Čebele so po navadi že v prvi polovici julija opustile misel na rojenje. Po kresu, ko se dan prevesi (konec junija), se začnejo dnevi krajšati in čebele začutijo spremembo v naravi. Pripravljati se začnejo za zimski čas, čas miru in tišine. Misel na rojenje počasi opuščajo, čeprav je panj poln zalege, medu in obnožine. Avgusta čebele medene zaloge nagonsko skladiščijo ob zalego.

Avgusta ne smemo dovoliti, da bi se zaleganje ustavilo. Če ni paše, kmimo v zmernih količinah. Če zamedel jelka, moramo iz plodišča vsaj enkrat na teden odmakniti polne sate medu, na njihovo mesto pa postaviti lepo izdelane sate, ki so že bili zaleženi. Zdaj je pravi čas za številčno močno generacijo čebel za prihodnje leto, saj napak, ki jih bomo storili pozno poleti, spomladi ne bomo mogli popraviti.

Nasveti za julij

– Čebelarji, ki svoje čebele prevažate na gozdne paše, raz-

množuje mravljišča. Mravlje namreč pospešujejo medenje ušic, ki izločajo mano. V Nemčiji in ponekod tudi že pri nas, npr. na Pokljuki, so mravljišča zavarovana s posebnimi kovinskimi mrežami, da do njih ne more medved.

- Na gozdnih pašah priskrbite čebelarom vodo, če v bližini ni vodnega vira, da ne boste domov pripeljali praznih panjev. Voda je zelo pomembna za zaleganje matice. Eden izmed znanih čebelarjev trdi, da čebelja družina porabi na teden vsaj 5 litrov vode. Brez ustreznega vodnega vira čebele oslabijo, zato je krajša tudi njihova življenjska doba.
- Zaleganje kranjske sivke je julija odvisno od dotoka hrane v panj. To je bilo doslej že šestkrat dokazano in preverjeno. Čebelarji, ki čebelarite doma, v bližini pa ni paše, morate čebelarom dodajati sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1. Kadar ni paše, je julij idealen mesec za zatiranje varoe, saj začnejo matice avgusta zalegati jajčeca dolgoživih zimskih čebel. Družina, pri katerih varoa poškoduje zimsko generacijo čebel, je obsojena na propad. Preventivno dodajmo na podnico panja lovilni sat za varoo in ugotovimo, kolikšen je naravni odpad.
- Zato nikoli ne pozabimo, da se čebelarjenje za prihodnje leto začne že po koncu kositeljeve ali lipove paše, ko začnemo uničevati varoo - to je JULIJA.
- Pazimo, da čebelar ne bi posle zaloge hrane in da ima vsaka družina vsaj 6 kg zaloge. V nasprotnem bi namreč matica prenehala zalegati, tako da bi družina zimo dočakala s premajhnim številom čebel.
- Ko iztočimo medene zaloge, takoj dopolnimo zalogo vsaj na 6 kg. Če so usahnili zunanji viri, moramo družine krmiti.
- Konec julija zamenjamo še vse preostale matice, ki so starejše od dveh let in slabo zalegajo.
- Pred lipovo pašo narejence premostimo v večje panje, da nam z lipove paše kaj prinesejo in da se hkrati razvijejo v močne gospodarske družine.

Julija še vedno opravljamo redne kontrolne preglede čebeljih družin, saj na ta način zagotovimo, da ohranjajo moč za morebitne paše in da bodo ustrezno pripravljene za prezimovanje. Ob pregledu ugotavljamo moč matic in kakovost zalege. Če ugotovimo presledkasto zalego, panj označimo in ga po tednu dni znova pregledamo. Če je stanje nespremenjeno, zamenjamo matico, ne glede na to, da je mlada, letošnja.

Pri vseh narejencih, ki smo jih naredili, preverimo, ali njihove matice lepo zalegajo.

Ob vsakem pregledu izločamo slabo izdelano mlado satje. Sočasno konec julija oziroma po koncu lipove paše preneha gradilni nagon. Iz panja izločimo neizdelano satje. Na njihovo mesto postavimo že nekajkrat zaležene sate, saj so ti najprimernejši za prezimovanje čebelje družine.

O dodajanju in zamenjavi matic

Julija po večini še dodajamo in menjamo slabe matice. To opravilo zahteva od čebelarja tako prakso kot tudi veliko znanja iz biologije čebel.

A – Za uspešno dodajanje, ki na začetku ne bo vedno uspešno, je pomembnih več dejavnikov, npr.:

Vedenje matice – Vsaka mlada matica je zelo živahna in zato bega sem ter tja. Taka ostane približno štiri tedne. Ta čas matica pravzaprav dozoreva. Umiri se šele, ko se začnejo izlegati, jo hraniti in oskrbovati njene potomke. Izkušen čebelar mora to vedeti in se temu tudi prilagoditi.

Razmere ob dodajanju – Za uspešno dodajanje so pomembne vremenske razmere. Gotovo bodo družine matico hitreje sprejele, če je v okolju dobra paša. Če pa te ni, moramo dva dni pred dodajanjem mlade matice dodati družini hrano, najbolje v obliki pogače, ki naj v panju ostane tudi tedaj, ko mlada matica že začne zalegati. Dodajanje matice ob vetrovnem in hladnem vremenu in tedaj, ko v naravi ni paše, je vnaprej obsojeno na neuspeh.

Brezmatična družina – Prepričati se moramo, ali je družina zanesljivo brezmatična in ali v družini ni kakšnega skritega maticnika. Če o tem nismo prepričani, to preverimo tako, da med sate v plodišču vstavimo iz enega panja sat z odkrito zalego, na katerem so tudi jajčeca. Po štirih dneh preverimo dodani sat. Če so čebele potegnile maticnike, je družina gotovo brezmatična. Taki družini odvzamemo dodani sat z maticniki, podremo vse maticnike, sat pa vremo družini, iz katere smo ga vzeli.

Starost čebel – Pri dodajanju mlade matice brezmatični družini je pomembna tudi starost čebel. Čim starejše so čebele, tem težavneje sprejmejo matico. Taki družini dodajamo matico ob obilni paši, ko je velika večina čebel na paši. Matico dodamo med čim mlajše čebele (starost določimo po čebeljih dlačicah) in - če je to le mogoče - med zalego. Mlado oplojeno matico raje sprejmejo mlade in številčno manjše družine.

Čas zamenjave matice – Narejencem in brezmatični družini dodamo mlado matico tedaj, ko jo potrebujejo, zamenjavo matice v gospodarskih družinah pa določimo sami. Nekateri zagovarjajo menjavo zgodaj spomladi. Sam jo menjam, ko ugotovim, da ni dovolj plodna, in to ne glede na njeno starost. Najbolje pa je slabi družini dodati rezervno družino z mlado oplojeno matico.

B – Zamenjava matice poteka na več načinov:

Z zrelim maticnikom – Maticnik, v katerem matica že grize, rada sprejme vsaka brezmatična družina. Take maticnike po navadi uporabim za zamenjavo starih matic v čebeljih družinah, ki jih imam v rezervi.

Z neoprašenimi maticami – Brezmatična družina najteže sprejme neoplojeno matico. Ta način sicer uporabljamo za naseljene plemenilke pri vzreji matic.

Z oprasanimi maticami – Ta način je v praksi najbolj razširjen. Znaša sta dva načina dodajanja matic:

1. Neposredno dodajanje uporabljamo, če imamo zrelo, vsaj štiri tedne staro matico. Ob lepem vremenu, ko so čebele na paši, odvzamemo staro matico in čez dve uri pri zreli panja dodamo novo matico, ki smo jo namazali z medom ali s sladkorim sirupom. Čebele se skoraj vedno med čiščenjem matice

Mana se v nekaj dneh strdi in kristalizira. Vidni sta nekaj dni stara in sveža mana.

V gozdovih so zaželeno velika mravljišča, saj mravlje spodbujajo uši k izločanju mane.

Proti koncu julija na Kočevskem zacveti lipe, daje dobro in zanesljivo pašo.

toliko navadijo nanjo, da jo sprejmejo za svojo. Pred tremi leti pa sem izvedel preizkus. Iz plodišča sem pobral vse sate in jih po vrsti zložil na kozico. Medtem sem našel staro matico in jo odstranil. Na isti sat, na katerem je bila stara matica, sem po dveh urah spustil med sate mlado matico brez spremstva; pred tem sem jo v maticnici namazal s sladkorno raztopino, da ni zletela. Hkrati sem sate poskropil z navadno vodo. Čez pol ure sem sate zložil nazaj v panj, po sedmih dneh pa sem preveril. Čebele so matico sprejele. Ta preizkus sem izvedel v petih družinah.

2. Pri posrednem dodajanju najpogostejše odvajamo staro matico (nekaj dni prej jo ob pregledu označimo, da jo prej najdemo), na njeno mesto pa v dodajalni maticnici dodamo mlado matico. Maticnico namestimo med sat s polegajočo se zalego, tako da lahko čebele skozi odprtine na maticnici pridejo v stik z matico. Če so čebele naslednji dan mirne in na maticnici lepo pahljajo s krilci, je to znak, da so matico sprejele. V tem primeru odrgamo plastično varovalko, čebele pa v dveh dneh pridejo do matice in jo osvobodijo.

Nasveti za avgust

V začetku avgusta je čas za ureditev čebelje družine. To storimo pred začetkom krmiljenja družin za zimsko zalogo oziroma po končani paši.

Če ni manine paše, od sredine avgusta ne posegamo več v gnezdo. Pustimo, da si čebele uredijo gnezdo tako, kot jim najbolj ugaja.

Če avgusta pogledamo v čebeljo družino, vidimo, da se število zaleženih satov manjša. Tudi zalege ni po vsej površini

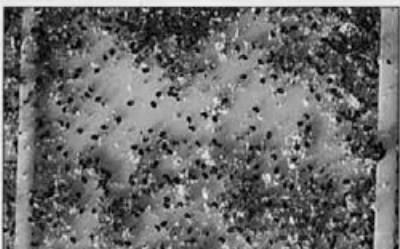
zaleženega sata, ampak je le še na dveh do treh dm². Nad zalego ter na zadnjo stran sata čebele kopičijo zimsko zalogo hrane. V začetku avgusta, pred zadnjim pregledom in ureditvijo čebeljih družin, vstavim v panje plastične mrežaste podstavke tipa Medja za lovljenje odpadlih varoj. Na zadnja vrata vstavim doma narejene hlapilnike s 60 ml 85-odstotne mravljinčne kisline. Hlapilniki so narejeni iz PVC- vrečk za hranjenje živil. V njih je vileda krpa, po sredini pa so prerezane, tako da mravljinčna kislina lahko izhlapeva. Po osmih dneh kislina izhlapi. Če je odpadlo več kot sto varoj, postopek ponovim. To metodo uporabljam dve leti, pred tem pa sem tri leta uporabljal hlapilnike Medja. Pred tremi leti sem testiral tudi nov hlapilnik S3, vendar med tem hlapilnikom in hlapilnikom Medja nisem opazil nikakršne razlike. V vsakem primeru pa uporabljam le alternativna sredstva - avgusta in septembra mravljinčno kislino, novembra ali decembra, ko v družinah ni zalege, pa oksalno kislino.

Ko mravljinčna kislina izhlapi, to je po navadi v drugi polovici avgusta, še zadnjič pregledam čebelje družine. Ta pregled mora biti temeljit. Vso zalego moramo dobro pregledati, se prepričati o kakovosti matice, zalogah medu in cvetnega prahu. V gnezdu ne puščamo mladega satja, če to še ni bilo zaleženo. Če je bila pozna paša na jelki, odvajam polne sate ob gnezdu in jih zamenjam z večkrat zaleženimi mladimi, lepo izdelanimi sati. Odzete polne sate iztočim, nekaj pa jih pustim za spomladansko dokrmiljenje ali za narejence v prihodnjem letu.

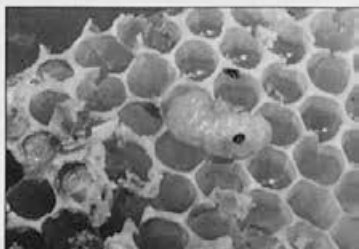
Medišča delno izpraznim že konec avgusta. Čebelam pustim nad zalego pet satov, medišč pa ne zaprem, tako da se lahko nemoteno gibljejo po celotni prostornini panja.

Neurje s točo tudi v čebelarstvu povzroči veliko škodo. Tako je lani po poletnem neurju pred panji za vedno ostalo na tisoče čebel.

Varoe se je treba znebiti čim prej. Prvič že julija, da se avgusta začnejo izlegati čim bolj zdrave zimske čebele.

Odrasla samica varoe na trotavi bubi

60 m od čebelnjaka v Kostelu sem na površini 16 m² za preizkus posejal ajdo, ki je lepo cvetela. Žal pa je bilo na njej le malo čebel.

Kranjska sivka na travniški paši - travniška kadulja.

Spomini na APIMONDIO 2003. Nekdanji ameriški veleposlanik G. J. Young na naši stojnici poskuša med s sokom rdeče pese.

Vsa opažanja si zapišem v zvezke, pritrjene na panjih. Konec avgusta družinam dodam še po tri do pet litrov sladkorne raztopine. Tedaj začne namreč pri nas v Kostelu cveteti bršljan, na katerem čebele kakšno leto naberejo tudi do 5 kg medu, razmeroma pogosta pa so tudi leta, ko je v družinah konec septembra zalega še na štirih do petih satih.

Krmim s sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1. Pri kmljenju je treba posebej paziti, da okolice čebelnjaka ne pokapamo s sladkorno raztopino, saj bi s tem utegnili izzvati rop.

Vsaka čebelja družina naj ima v zimski zalogi vsaj 12 kg dobro predelane hrane. Sam krmim v 10-satnem AŽ-panju toliko časa, da doseže panj na tehtnici težo 45 kg brez medišča. Vsak čebelar, ki si je pridobil nekaj izkušenj, že na prvi pogled oceni zaloge hrane v posameznem panju.

Najprimernejša hrana med prezimovanjem je dobro predelana hrana s primernimi količinami cvetnega prahu. Pri zadnjih dveh kmljenjih v sladkorno raztopino dodam manov čaj in izvlečke česna. To čebelam pomaga, da lažje preživijo večmesečno obdobje, ko ne morejo izletavati iz panja na trebljenje.

S čezmernim kmljenjem oziroma s prevelikimi količinami hrane v satju čebelam bolj škodimo kot koristimo. Čebele morajo imeti v gnezdu dovolj praznih celic, da lahko oblikujejo zimsko gručo.

Čebelarški pregovor:

Čebelar in vinogradnik točita vsako leto. Če ne medu ali vina, pa solze.

Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v juliju in avgustu

VLADIMIR TUMPEJ, univ. dipl. inž. kmet. — Ptuj

Čebelje družine julija dosežejo vrhunec razvoja, že konec tega meseca in avgusta pa se začne njihova moč zmanjševati. Najprej se znebijo trotoev, manj dramatično in manj opazno pa je odmiranje starih čebel. Ker bodo pred zimo odmrle vse čebele, izležene pred 10. avgustom, jih ob točenju kostenjevega medu lahko uporabimo za narejanje ometencev. Za ta namen pred točenjem ali med tem opravilom vsaki dovolj močni družini odvzamemo 1,5 kg čebel, jih stresemo v naklado s satnicami in jim dodamo oplojeno matico v kletki brez spremstva. Zdaj je pri vzrejalcih na razpolago še dovolj matic. Ometence za dva dni prenesemo v temen prostor, potem pa jih preselimo na drugo stojšče, ki je 3 do 4 km proč. Na naklado nastavimo krmilnik in ga napolnimo z 10 l sladkorne raztopine. Po desetih dneh bo satovje zgrajeno in matica bo zalegala. Družine se bodo razvile ter ob pravilni oskrbi tudi spomladi dobro napredovale. Tako smo tiste čebele, ki bi sicer še pred

zimo odmrle, uporabili za oblikovanje nove mlade družine. Na stojšču bomo zmanjšali tudi nevarnost ropa, saj pozno poleti in zgodaj jeseni najbolj ropajo prav te izločene, nezaposlene čebele. Prihodnje leto družine uporabimo kot gospodarske družine ali za zamenjavo matic, poleg tega pa je spomladi tudi veliko povpraševanje po takih družinah.

Konec julija je čas za zatiranje varoe, podrobnosti o tej problematiki pa je v veterinarskih nasvetih natančno opisal že g. Borut Preinfalk.

Avgusta se začneja novo čebelarstvo leto. Od priprave na to obdobje razvoja čebelje družine bosta odvisna tako uspešno prezimovanje družine kot čebelarjenje v prihodnjem letu. Čeprav matic v tem obdobju krčijo obseg zalege, moramo z dražilnim kmljenjem matico spodbujati k zaleganju, saj se bo iz te zalege po 10. avgustu in v začetku septembra izleglo največ dolgoživih zimskih čebel, ki bodo spomladi pospešile razvoj čebelje družine.

Med poznopoletnimi opravili moramo predvsem:

- zamenjati vse slabe in stare matice,
- razdreti slabe in zazimiti samo močne družine,
- po končani paši odstraniti mediščne naklade in urediti družine za zimo ter
- zatirati varoo.

Družine moramo pravočasno oskrbeti z zadostno količino kakovostne zimske zaloge. Pred krmljenjem družine pregledamo in ocenimo kakovost matic. Vsaka družina ni primerna za prezimitev. Jeseni moramo vso pozornost nameniti moči družin. Čebele morajo pred zimskim krmljenjem zasedati dve visoki plodiščni nakladi. Vse gospodarske družine, ki ne zasedajo dveh naklad, pridružimo močnim družinam ali jih ometemo pred čebelnjak. Pri teh družinah najprej natančno pregledamo, kako kakovostna je njihova zalega (ali je ta prekinjena, kakšno je razmerje med pokrito in odkrito zalego, ali je matica morda poškodovana in kolikšna je napadenost z varoo). Če ni zalege, če je v panju majhno število čebel ali če je matica poškodovana, se takoj odločimo za razdrtje družine, saj jo lahko nadomestimo z narejenci z mladimi maticami. Če pa je družina zelo okužena z varozo, jo moramo najprej ozdraviti in šele nato združiti. Najbolje je, če slabe družine ometemo pred panje, saj jih bomo nadomestili z narejenci, ki se bodo spomladi dobro razvijali. Če bomo ohranili slabe družine, se bo tudi prihodnje leto ponovila letošnja zgodba ali pa bo matica tik pred začetkom paše prelegla. Zaleženo satovje razdelimo drugim družinam, ometene pa jim obesimo nad matično rešetko. Ko se čebele izležejo, naklado odstranimo. V eni nakladi prezimujemo samo narejence, ki smo jih naredili v začetku maja, ali ometence z dodano oplojeno matico, ki smo jih naredili po kstanjevi paši konec julija. V drugi polovici avgusta družine zožimo na dve nakladi. Če avgusta ni bilo paše, bodo družine v zgornjih dveh nakladah, če seveda ne uporabljamo matične rešetke. V tem primeru odstranimo spodnjo naklado s starim in umazanim satovjem (vse čebele prehajajo čez to satovje v zgornjo naklado). Na podnico nastavimo drugo plodiščno naklado, na vrh pa mediščno naklado z mladim satovjem. Na ta način vzdržujemo zadovoljivo higieno satovja. Če je bilo avgusta nekaj medenja (buče, ajda in podobno), bo zalega v zgornji in spodnji plodiščni nakladi. Tudi v tem

primeru odstranimo spodnjo naklado, vendar zaležene sate vstavimo ob stran druge naklade, ki jo nastavimo na podnico, nanjo pa položimo mediščno naklado, iz katere odvezamemo toliko slabih satov, kolikor jih je še ostalo zaleženih iz prve spodnje naklade, in jih vstavimo v prazni del mediščne naklade. Tudi v tem primeru bomo staro satje odstranili iz panja in ga tako obnovili.

Najpozneje po ureditvi družine je treba v njej zatirati varoo. Zdaj je tudi čas za zimsko krmljenje. Dobra družina v dveh nakladah potrebuje v toplejših krajih (Primorska, Štajerska, Prekmurje) 18 do 20 kg sladkorja, v hladnejših pa 25 kg ali morda celo več. Konec julija in v začetku avgusta krmimo z manjšimi količinami sladkorne raztopine, da vzpodbujamo matico k zaleganju, v celoti pa jih lahko nakrmimo do konca avgusta ali najpozneje do 20. septembra. Krmimo lahko v velikih odmerkih, dva- do trikrat po 10 l, in to v presledku od štiri do sedem dni. Za tako količino zimske zaloge je potrebnih deset visokih satov, deset pa najprej za vzrejo zimskih čebel in pozneje za zimsko gručo oziroma spomladi za zaleganje. Za krmljenje je najprimernejši sladkor, ker ne vsebuje ostankov rudnin in drugih snovi, ki bi pozimi, ko čebele ne izletavajo, obremenjevale njihovo črevesje. Neprimerna sta zlasti smrekov in hojev med, ker vsebujeta veliko rudninskih snovi. Neprimerni so tudi medovi, ki kristalizirajo v satju, npr. med oljne repice in gozdni melicitozni med. Zaradi pomanjkanja vode namreč čebele kristaliziranega medu ne morejo raztopiti, zato lahko pozimi, ko ne izletavajo, tudi odmrejo. Stimulativno krmljenje ob koncu julija in v začetku avgusta naj postopno preide v zimsko krmljenje z velikimi odmerki. Čebele sladkorno raztopino z dodatkom encimov že jeseni predelajo v medu podobno hrano (invertirani sladkor). To energijsko dokaj zahtevno delo jeseni opravijo stare čebele. Če zaradi količinsko premajhnega jesenskega krmljenja v panju ni dovolj zimske zaloge, smo zgodaj spomladi prisiljeni čebele dokrmiti s sladkorno raztopino, ki jo morajo predelati zimske čebele, to pa jim zelo skrajša življenjsko dobo. Če je treba čebele krmiti zgodaj spomladi, jih je bolje krmiti s cvetličnim medom, ki ga segrejemo na 60 °C, da uničimo spore nose. Tudi med iz lastnega čebelarstva vsebuje spore nose, zato naj previdnost pri tem ne bo odveč.

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ (01) 562 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **32,64 SIT/kos**, pakirani po **37,44 SIT/kos**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **26,40 SIT/kos**, pakirani po **30,40 SIT/kos**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **15,60 SIT/kos** in 0,66 mm po **12,60 SIT/kos**. – **Po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.**

Veterinarski nasveti za julij in avgust

BORUT PREINFALK, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta, NVI

Aktivna čebelarstva sezona se je preselila v drugo polovico. Naša prizadevanja pri delu s čebelami zdaj niso več usmerjena v preprečevanje rojenja, ampak predvsem v spodbujanje matice k čim večjemu zaleganju. Sredi julija po navadi pojenja kostanjeva paša, po iztočenju kostanjeva

pa se pojavita poletna vročina in brezpašna doba. Začne se tudi glavna sezona dopustov in večina malih čebelarjev vse do septembrskega začetka pouka pozabi na svoje čebele. To pa utegne biti zdaj, ko nas pesti varoa, usodna napaka. Čeprav je dražljivo krmiljenje na zalego zgodaj spomladi lahko problematično, saj lahko čebelam povzroči veliko skode, je julija in avgusta dražljivo krmiljenje vedno priporočljivo in učinkovito. Matice zalegajo zimske čebele od sredine julija do sredine septembra. Če v tem obdobju v naravi ni vsaj minimalne paše, po izkušnjah starih čebelarjev vsaj 20 dag donosa na dan, matice zelo zmanjšajo zaleganje, in to ne glede na zalogo pokritega medu v panju. Matica namreč zalega sorazmerno količini hrane, ki jo dobi od svojih krmilk. Obseg zalege v panju v tem obdobju je torej odvisen od količine hrane, ki jo čebele lahko naberejo v naravi in z njo prehranijo zalego. Čebele krmilke uporabljajo za prehrano zalege in matice predvsem hrano, ki jo pašne čebele vsak dan prinašajo v panj. Če hrane ni dovolj, lahko matica tudi povsem preneha zalegati. Ta izpad zalege pozneje vpliva tudi na to, da je število zimskih čebel manjše, te pa za zimo niso pripravljene tako, kot bi bilo to potrebno. Zimske čebele se namreč ločijo od letnih po t. i. maščobnem telescu, ki si ga čebele ustvarijo z uživanjem velikih količin cvetnega prahu. Če ga nimajo v zadostni količini in se jim maščobno telesce ne razvije v potrebnem obsegu, bo tudi njihovo zimsko življenje krajše. V tem letnem času pa se pojavi

še dodatna težava, saj varoa občutno poveča obseg svojega zaleganja. Ker je čebelje zalege vedno manj, je ta zelo obremenjena z varoo. Posledice so lahko usodne za čebele in njihov obstoj. Dolžnost čebelarja v tem obdobju je zagotoviti čebelam reden dotok hrane v obliki sladkornih pogač ali sirupa, predvsem pa pravočasno prvo zatiranje varoj. Zatiranje izvedemo takoj po zadnjem točenju medu in poprejšnji pripravi čebelje družine, ki ji zato dodamo približno 2 l sladkorne raztopine in tako vsaj delno omilimo šok, ki ga čebele doživijo ob odvzemu medu. Odvzem medenih zalog zelo negativno vpliva na čebeljo družino, še posebej če se takoj po kostanjevi paši pojavi sušno in brezpašno obdobje; to je sicer julija in avgusta pri nas zelo pogosto. Po končanem prvem zatiranju moramo čebelje družine natančno pregledati, ugotoviti stanje zalege in oceniti količino medenih zalog ter takoj začeti dodajati manjkajoče količine. Čebelarje v tem času zelo pogosto zavede veliko število starih čebel, ki visijo na bradah, zato menijo, da je z družinami vse v redu. Toda te čebele bodo kmalu odmrle, mladice pa ne bo dovolj, če čebelam ne pomagamo tako, kot sem opisal. Konec avgusta kritična doba po navadi mine, septembra pa zacvetijo jesenske rože, kar družino znova požene v razvoj.

Sredstva, ki jih bomo uporabili za prvo zatiranje varoe konec julija, so trakovi Bayvarol, Apiguard gel ali mravljinčna kislina kot šok terapija oz. dolgotrajno dodajanje prek hlapilnika. Načini uporabe teh sredstev so navedeni v priloženih navodilih oz. v strokovnih navodilih veterinarske službe. Ni toliko pomembno, katero od omenjenih sredstev bomo uporabili, temveč je pomembno predvsem to, da bomo eno izmed njih uporabili pravočasno in seveda v skladu z navodili. Kot pravi stari slovenski pregovor: "Ura zamujena ne vme se nobena!" To še posebej velja pri čebelah!

Znanstvena konferenca o virusnih boleznih čebel in raziskavah v čebelarstvu

Dr. **ALEŠ GREGORC**, Kmetijski inštitut Slovenije

V okviru 6. okvimega raziskovalnega programa potekajo tudi raziskave na področju čebelarstva. Tako je tudi Evropska komisija potrdila tako imenovani projekt BRAVE. V Nici v Franciji je od 24. do 26. aprila 2005 potekala znanstvena konferenca o virusnih boleznih pri čebelah in raziskavah v čebelarstvu. Organizatorji so na srečanje povabili 55 raziskovalcev iz Evrope, ZDA in drugih delov sveta, ki delujejo na različnih čebelarstvih raziskovalnih področjih in na različnih ravneh. Namen konference je bil združiti izkušnje in znanje ter

omogočiti prenos raziskovalnih izkušenj in metod med raziskovalci in svetovalci znotraj raziskovalne skupnosti, zlasti na področju raziskav čebel in preučevanja virusnih okužb pri čebelah. Cilj konference je bil tudi ugotavljati tovrstno problematiko v različnih čebelarstvih usmeritvah in določiti prednostne raziskovalne usmeritve v prihodnjem obdobju.

Čebelarstva javnost in raziskovalci dandanes namenljajo veliko pozornosti tako tehnološkim in vzrejnim vprašanjem kot tudi preučevanju bolezni. Na tem področju je v zadnjem

obdobju veliko nerešenih vprašanj, predvsem v zvezi z varo.

Poglavitne teme konference so bile razvoj virusnih bolezni čebel, diagnostika, karakterizacija povzročiteljev bolezni, imunski sistem pri čebelah in drugih žuželkah, tehnološki, vzrejni in administrativni dejavniki, ki vplivajo na pojavljanje bolezni, ter razvoj čebelje družine. Številni dejavniki občutno vplivajo tudi na čebelarstvo in njegovo ekonomiko.

Najpomembnejši sklepi konference so:

- Nujne so nadaljnje raziskave na številnih čebelarstvenih področjih, saj bodo te prispevale k razjasnitvi biologije virusnih bolezni, njihovega pomena v razvoju čebelje družine ter na drugih področjih, kot sta tehnologija, epizootiologija.
- K poznavanju pomena virusnih bolezni naj bi prispevale zlasti številne temeljne raziskave celice, tkiv in imunologije čebele ter raziskave tehnoloških in drugih dejavnikov, ki vplivajo na razvoj bolezni čebel.
- Nujna je normativna ureditev razmer v čebelarstvu.

V zadnjem času je nastala vrzel na področju preučevanja virusov in virusnih obolenj in drugih dejavnikov, ki vplivajo na imunsko stanje čebele ter na možnosti razvoja različnih nefizioloških stanj pri čebelah. V praksi se pogosto dogaja, da nezane razloge za nepravilnosti v razvoju čebel ali bolezni pripisujejo virusom. Poleg tega se dileme navezujejo na raziskovalno področje posameznih čebeljih bolezni, na pojavljanje teh v čebelarstvu, na njihove ekonomske posledice in na morebitne preventivne in kurativne ukrepe. Na podlagi dozdajšnjega

vedenja pri virusnih boleznih ne moremo govoriti o možnostih za izvajanje preventivnih in drugih ukrepov, kot je to primer pri hudi gnilobi čebelje zalege. Za številne tematske sklope bo potrebno še poglobljeno raziskovalno delo, ki bo prispevalo predvsem k boljšemu poznavanju pomena navzočnosti različnih infektivnih in neinfektivnih dejavnikov pri čebelah.

Na konferenci predstavljene teme so pomembne tudi za naše raziskovalne in rejske usmeritve, predvsem za preučevanje povezanosti pojavljanja virusnih in drugih obolenj ter za preučevanje vplivov okolja na razvoj posamezne čebele in čebelje družine v celoti. Pri vzreji matic pa je pomembno preučevanje vpliva patoloških in tehnoloških dejavnikov, ki vplivajo na kakovost vzrejenega genetskega materiala.

Predstavniki nekaterih držav članic Evropske unije so izrazili interes, da bi tudi Slovenija začela pripravljati izhodišča za projekte Evropske unije in da bi začela izvajati raziskovalne dejavnosti na področju preučevanja čebel in njihove vzreje. Udeležba na konferenci je bila pomembna tudi za nadaljnje načrtovanje razvojnega in raziskovalnega dela na področju čebelarstva na Kmetijskem inštitutu Slovenije.

Za vabilo na konferenco, ki jo je gmotno podprla Evropska komisija v okviru projekta BRAVE, se zahvaljujem organizatorju konference dr. Michelu Aubertu iz državnega čebelarskega inštituta v Nici, za podporo in odobritev pa direktorju Kmetijskega inštituta Slovenije dr. Andreju Simončiču.

Naši znani čebelarji

Kaj delajo čebelarji v Pomurju?

Pogovor z dr. **STANKOM KAPUNOM**, agronomom in čebelarjem

Dr. Stanko Kapun pred svojim čebelnjakom.

Tako na območju Slovenije kot tudi v Pomurju ima čebelarstvo že dolgotrajno tradicijo. K temu so pripomogli tudi številni posamezniki, ki so dejavno delovali in delujejo prav na področju čebelarstva.

Med njimi je tudi dr. Stanko Kapun, predsednik Čebelarске zveze društev Pomurja, podpredsednik Čebelarске zveze Slovenije, predsednik Priznane rejske organizacije za kranjsko sivko, član upravnega odbora Čebelarске zveze Slovenije, tajnik Pomurske akademske znanstvene unije in ne nazadnje dejaven čebelar. Šolal se je na Srednji kmetijski šoli Rakičan, na Višji agronomski šoli Maribor ter na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, smer agronomija. Po končanem dodiplomskem študiju je opravil tudi magistrir in doktorat.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo so se razmere spremenile tudi za slovenske čebelarje. O tem in o drugih

vprišanih smo povprašali dr. Stanka Kapuna, naš sogovornik pa nam je povedal nekaj o delovanju Čebelarke zveze društev Pomurja, Čebelarke zveze Slovenije ter o problemih, s katerimi se dandanes ubadajo slovenski čebelarji.

Dr. Kapun, kot agronom ste v stalnem stiku z naravo. Kaj to za vas pomeni?

"Delo v naravi me je vedno veselilo. Doma sem z velike kmetije, na kateri je bilo vedno veliko dela, ki sem ga tudi z veseljem opravljal. Seveda ni naključje, da sem šolanje nadaljeval v tej smeri."

Kdaj ste se začeli ukvarjati s čebelarstvom?

"Prvi stik s čebelarstvom sem dobil leta 1978. Takrat sem obiskoval drugi razred Srednje kmetijske šole Rakičan. Pred časom se je na naši domačiji s čebelarstvom ukvarjal stric, vendar je čebelarjenje opustil. V star, zapuščen panj se je naselila čebelja družina in od takrat naprej tudi sam čebelarim. V začetku sem čebelaril približno z desetimi panji, zdaj pa z ženo Jožico čebelariva z dvesto čebeljimi družinami, poleg tega pa še vzrejava matice. Lani sva si oba pridobila tudi poklicno kvalifikacijo čebelar oz. čebelarka."

Znano je, da ste zelo dejavni tudi pri organiziranju čebelarjev. Na katerih področjih vse delujete?

"Zaposlen sem pri Kmetijsko-gozdarskem zavodu Slovenije – območna enota Murska Sobota, in to kot specialist za travništvo in pridelavo kme. Obseg dela je zelo širok, zato praktično nimam prostega časa, kolikor pa ga že imam, ga porabim v svojem čebelarstvu in v društvenih dejavnostih."

Bili ste eden izmed pobudnikov za ustanovitev Čebelarke zveze društev Pomurja. Povejte nam, prosim, nekaj besed o začetkih povezovanja pomurskih čebelarjev in o ustanovitvi Čebelarke zveze društev Pomurja?

"Pomurski čebelarji smo znani po tem, da se znajo organizirati. Tako smo leta 1999 ustanovili Pomurski odbor za

napredek čebelarstva, in sicer predvsem zato, da bi vse pomurske čebelarje povezali v neko enotno organizacijo. Ta organizacija sicer ni pravno delovala in ni bila registrirana, vendar smo v njenem okviru pripravljali skupna predavanja in ocenjevanja medu. Pozneje smo ugotovili, da bi bilo naš odbor smiselno tudi registrirati. Tako smo pred dvema letoma v Gornji Radgoni, od koder izvira naš veliki čebelar Peter Dajnko, po katerem se imenuje tudi tamkajšnje čebelarsko društvo, ustanovili Čebelarsko zvezo društev Pomurja. Pomurski čebelarji smo izjemno ponosni na našega rojaka, kajti to je bil človek, ki je napisal tako rekoč prvo knjigo o čebelarstvu v slovenskem jeziku. Izšla je leta 1831."

Kdo so ustanovitelji te Čebelarke zveze, koliko članov šteje, s koliko čebeljimi družinami čebelarijo in koliko medu pridelajo?

"Ustanovitelji Čebelarke zveze društev Pomurja so vsa čebelarska društva, ki delujejo na območju Pomurja, teh pa je dvaindvajset. Čebelarska zveza društev Pomurja šteje 574 čebelarjev, ki čebelarijo s približno 16.500 čebeljimi družinami. Po naši oceni na območju Pomurja pridelamo približno od 200–300 ton medu, od tega največ akacijevega in cvetličnega."

Kateri so bili razlogi za povezovanje pomurskih čebelarjev?

"Razlogov je bilo več, vendar naj omenim predvsem dva: promocija čebeljih pridelkov in izobraževanje."

Vedeli smo, da se bo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo na policah trgovin pojavilo veliko različnih čebeljih pridelkov po zelo konkurenčnih cenah. Zaradi tega smo začeli na sejmskih prireditvah in različnih ocenjevanjih medu intenzivneje predstavljati pomurske čebelje pridelke. Našemu porabniku iz Pomurja, pa tudi širše, torej vsem slovenskim porabnikom, smo želeli predstaviti kakovost naših čebeljih pridelkov. Ne nazadnje tovrstna ocenjevanja – doslej smo jih pripravili že pet

Izpolnjevanje panjskih listov

Vlada je v začetku junija sprejela predlog uredbe o podpori evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letih 2005 – 2009 za leto 2005.

Zaradi nevarnosti krizanja avtohtone kranjske čebele z drugimi pasmami in zaradi zaščite kranjske čebele v Sloveniji je vlada potrdila podporo čebelarjem, ki bodo vestno in odgovorno izpolnjevali pogoje o evidentiranju lastnosti ter menjavi čebeljih matic na podlagi dobljenih rezultatov.

Čebelarji bodo izvajali osnovno odbiro in opravljali zamenjavo matic (predvsem iz lastne vzreje, lahko tudi z nakupom iz priznane vzreje) v slabih družinah oz. v tistih družinah, ki ne ustrezajo predpisanim zootehničkim standardom za kranjsko čebelo. **Do podpore bo upravičen tisti čebelar, ki bo v skladu z navodili pravilno izpolnil panjske liste ter jih do konca septembra posredoval svojemu čebelarskemu društvu ter za katerega bo Čebelarska zveza Slovenije kot priznana rejska organizacija (PRO) izdala potrdilo, da je ukrep uspešno izvedel in da stanje v njegovem čebelnjaku ustreza predpisanim zootehničkim standardom. Uredba bo začela veljati, ko bo ukrep kot državno pomoč odobrila Komisija EU. Podrobnejša navodila lahko dobite pri predsedniku vašega društva.**

Marjan Papež, Vodja čebelarke svetovalne službe

zapored – kažejo na to, da v Pomurju pridelujemo izjemno kakovosten med. Na našem območju imamo pravzaprav veliko srečo, saj nam Kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni med sejmskimi dnevi zelo pomaga pri predstavitvi našega delovanja. Skupaj organiziramo "dan čebelarjev" in pokušnje čebeljih pridelkov. Pred časom smo v nakladi 10.000 izvodov natisnili tudi brošuro Med iz Pomurja. Načrtujemo ponatis v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku. Seveda bomo promocijo še nadaljevali, začeli pa smo se povezovati tudi s čebelarji zunaj naših meja.

Poleg tega smo se dobro zavedali, da brez znanja ne moreš konkurirati v evropskem prostoru. Veliko časa namenimo izobraževanju, predvsem tehnologijam in dopolnilnim dejavnostim, v katerih je po našem mnenju tudi perspektiva. Tako bi lahko čebelarke in čebelarji prav prek te dejavnosti razvijali neposredno prodajo in tako dosegli večjo dodano vrednost čebeljih pridelkov oziroma večjo ekonomsko učinkovitost čebelarstva."

Kakšen je program dela Čebelarske zveze društev Pomurja?

"Za leto 2005 smo si zastavili izjemno obsežen program. Organizirali bomo dva dvodnevna seminarja iz čebelarstva, seveda o tehnologijah in dopolnilnih dejavnostih. Na Srednji kmetijski šoli Rakičan bomo to pomlad organizirali seminarja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka, v okviru Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni bomo pripravili "dan čebelarjev" ter priložnostno razstavo s pokušnjo čebeljih pridelkov. Prav tako bomo pripravljali mesečne strokovne nasvete, ki jih bodo organizirali čebelarji sami in pa seveda naši partnerji v izobraževanju. Organizirali bomo tudi šesto ocenjevanje medu ter v angleškem in nemškem jeziku ponatisnili brošuro Med iz Pomurja, in to kar v približno 10.000 izvodih. V sodelovanju s Krajskim parkom Goričko, Srednjo kmetijsko šolo Rakičan in Kmetijskim zavodom Murska Sobota bomo pri Gradu na Goričkem pripravili Festival medu. Prav tako je Čebelarska zveza društev Pomurja sodelovala pri izvedbi letošnjega državnega tekmovanja mladih čebelarjev, ki je bilo maja v Osnovni šoli Puconci."

Omenili ste tudi sodelovanje Čebelarske zveze društev Pomurja z nekaterimi institucijami pri programu izobraževanja čebelarjev. Ali pri tem morda sodelujete še s kom in kakšne oblike izobraževanja izvajate?

"Na področju izobraževanja sodelujemo z Nacionalnim veterinarskim inštitutom, Kmetijsko-gozdarskim zavodom Murska Sobota, Ekonomsko šolo Murska Sobota in Kmetijsko-živilskim sejemom Gornja Radgona. Ob njihovi pomoči organiziramo predavanja in s teh ustanov so tudi predavatelji za seminarje. Brez njih si ne bi mogli zamisliti izobraževanja pomurskih čebelarjev. Sicer pa smo doslej organizirali eno- in dvodnevne seminare, predvsem pa dajemo poudarek dvodnevnim seminarjem. Kot vidim po številu udeležencev, čebelarji zelo radi prihajajo tudi na dvodnevne seminarje. Seveda bomo tovrstno izobraževanje nadaljevali, saj ga, ne nazadnje, delno financira tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano."

V okviru izobraževanja si lahko čebelarji pridobijo poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka. Koliko čebelarjev si je takšno kvalifikacijo že pridobilo in kakšna je perspektiva na tem področju v prihodnje?

"Leta 2000 je bil sprejet Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Nacionalno poklicno kvalifikacijo si mora pridobiti vsak čebelar, ki želi registrirati dopolnilno dejavnost iz čebelarstva ali se želi ukvarjati z vzrejo matic. Brez tega seveda to nikakor ne bo več mogoče. Tako je bila Srednja kmetijska šola Rakičan prva v Sloveniji, ki je pred dvema letoma podelila certifikate za poklic čebelar/čebelarka na podlagi modulnega izobraževanja in izvajanja preverjanja znanja po katalogu spretnosti in znanj. Zdaj so v Sloveniji registrirani, mislim, štirje izvajalci, ki lahko opravljajo preverjanje in pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije. Na območju Pomurja si je ta certifikat pridobilo kar osemindeset čebelark in čebelarjev. To je podatek, ki prav gotovo veliko pove, v vodstvu Čebelarske zveze društev Pomurja pa seveda pričakujemo, da si bo veliko čebelar in čebelarjev pridobilo oziroma registriralo dopolnilno dejavnost. Krajnska sivka je druga najbolj razširjena čebela na svetu. Ima zelo dobre proizvodne lastnosti, to pa morda bolj cenijo tujci kot Slovenci sami. Zato imajo matice "kranjske sivke" in pakete čebele v evropskem prostoru zelo veliko priljubljenost, pomurski čebelarji in čebelarke pa morajo to tržno nišo tudi izkoristiti. V Evropski uniji je približno 13 milijonov čebeljih družin in seveda toliko čebeljih družin čaka na matice iz Slovenije."

Povedali ste, da Čebelarska zveza društev Pomurja sodeluje tudi s čebelarji v drugih državah. Zanima me, na katerih področjih poteka to sodelovanje in s katerimi državami sodelujete?

"Intenzivno delamo z Madžari, zlasti z županijama Zala in Vaš. Na tem območju so tudi številni veliki čebelarji, predvsem pa nas povezuje interes, kako zdraviti čebelje družine. Tako pri nas kakor pri njih sta prav gotovo zelo veliki nadlogi varoza in huda gniloba čebelje zalege. Tako so torej naši problemi podobni. Nedavno smo se s čebelarsko zvezo iz Nagykanizse tudi konkretno pogovarjali o tem, da bomo jeseni s njihovimi in našimi strokovnjaki pripravili skupna predavanja. Na ta način bomo spoznali tudi praktične izkušnje enih in drugih."

Čebelarska zveza društev Pomurja je tudi članica Čebelarske zveze Slovenije. Kakšno je sodelovanje z zvezo in kaj pomurski čebelarji pričakujete od tega?

"Po ustanovitvi Čebelarske zveze društev Pomurja smo Čebelarsko zvezo Slovenije prosili za članstvo v tej krovnici organizaciji slovenskih čebelarjev. Naša pričakovanja v zvezi s tem so razmeroma velika. Predvsem moramo urediti status čebelarjev, saj je to zdaj najbolj žgoča zadeva. Urediti je treba tudi davčno zakonodajo ter neposredna plačila na panj oziroma subvencije, kot je to urejeno v kmetijstvu. To so tri poglavitne točke, ki jih je vsekakor treba urediti na državni ravni. Čebelarska zveza Slovenije je seveda tista, ki ima največ možnosti in tudi največji vpliv, da te stvari uredi za vse slovenske čebelarke in čebelarje. Zdajšnji položaj, ko pravzaprav nimamo

nikakršnega statusa, davčna politika pa je po novem Zakonu o dohodnini še strožja, kot je bila doslej, nikakor ni v dobro razvoja čebelarstva. Če se bo ta agonija nadaljevala, potem lahko pričakujemo, da se bo število čebelarjev tako v Sloveniji kot tudi v Pomurju zmanjšalo kar za polovico. Če je zdaj pri Čebelarški zvezi Slovenije registriranih približno 7.000 čebelar in čebelarjev, bo ta številka čez nekaj let gotovo občutno manjša. Pojavilo se bo vprašanje enakomere poseljenosti čebeljih družin oziroma čebel na območju Slovenije, to pa bo seveda negativno vplivalo tudi na biodiverzitetu. Čebela je tista, ki oprašuje, vzdržuje ekosisteme ter biotsko raznovrstnost, in če čebel ne bo, tudi biotske raznovrstnosti ne bo."

Prej ste omenili tudi kranjsko sivko. Kot vemo, je naša čebela, torej kranjska sivka, v Sloveniji zavarovana kot avtohtona čebela. Kaj to pomeni za slovenske čebelarje?

"Kranjska sivka je zavarovana kot avtohtona pasma, kot takšno pa jo je priznala tudi Evropska unija. Nanjo smo ponosni in jo cenimo."

Zakon o živinoreji govori o tem, da v tem prostoru zaradi ohranjanja genetske čistosti kranjske sivke ne smemo gojiti nobene druge pasme čebel. Zakonodajalec je svoje opravil, zdaj pa mora svoje opraviti še država. Če želimo obvarovati ta slovenski biser, mora država podpirati čebelarje s stimulacijami v obliki subvencij in strokovnega dela, da genetsko čistost kranjske sivke tudi ohranimo. V 19. stoletju so bili v Sloveniji kar trije ali štirje trgovci s čebeljimi družinami, ki so tako rekoč na vse celine sveta izvažali tudi do pol milijona čebeljih družin.

Kranjska sivka je dobila svetovni sloves. Po vsem svetu se ni razširila zaradi tega, ker je kranjska, ampak zato, ker ima dobre proizvodne lastnosti. Genetsko čisto kranjsko sivko, "slovenski biser", lahko ohranijo samo čebelarji, za ta trud pa jih mora država nagraditi s neko finančno spodbudo na čebeljo družino. Lahko se imenuje tudi subvencija. Ker je promet s čebeljimi družinami in maticami po drugi svetovni vojni skoraj zamrl, bi lahko ob pametni in strokovno argumentirani politiki države izvozili veliko čebeljih družin in matic ter s takšno dopolnilno dejavnostjo marsikateri družini na Slovenskem omogočili zaslužek. Seveda pa bomo izvažali lahko samo kakovost, ta pa bo zagotovljena, če bomo znali ohraniti genetsko čistost kranjske sivke in s pravilno selekcijo izboljšati njene gospodarske lastnosti."

Katera odprta vprašanja oziroma probleme, s katerimi se na tem področju srečujete, bi še poudarili?

"Poleg ureditve zakonodaje na področju statusa in davkov v čebelarstvu je brez dvoma še veliko drugih žgočih problemov."

Še zlasti bi opozoril uporabnike fitofarmacevtskih sredstev, naj upoštevajo priložena navodila in o uporabi teh sredstev predhodno obvestijo čebelarje v okolici. Žal so žrtve neupoštevanja preventivnih ukrepov prepogosto prav čebelje družine, krivec za nastalo škodo pa po navadi ostaja neznan."

Tekst in foto: Franja Pižmoht

Uporaba timola pri zatiranju varoe

FRANC ŠIVIC

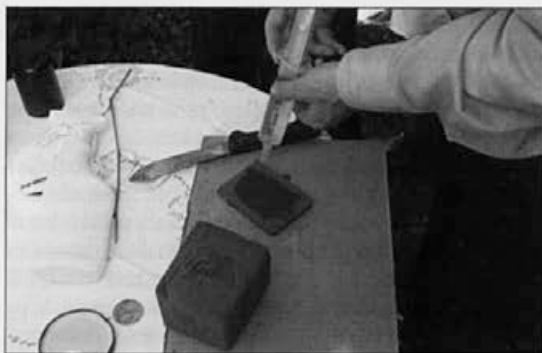
V minulih desetih letih sem imel priložnost od blizu spremljati delo italijanskih inštitutov in univerz, katerih raziskovalci so med drugim preučevali alternativna sredstva proti varoi. Rezultat teh raziskav je tako imenovana italijanska metoda kapanja z oksalno kislino. Znana je po vsem svetu, čebelarji pa jo že množično uporabljajo. Žal je omejena le na tiste družine, ki so brez zalege oz. na zimski čas, ko se je zalega v večini čebeljih družin že izlegla. Zato so nadaljevali tudi raziskave s sredstvi, ki ubijajo varoo v obdobju po paši, ko je v čebelji družini še vedno zalega. Osredotočili so se predvsem na mravljinčno kislino in timol.

Z mravljinčno kislino se je ukvarjala skupina mladih raziskovalcev s prof. Milanjem na čelu. Kmalu so ugotovili, da za vroče italijansko podnebje ni primerna niti t. i. šok metoda

niti metoda počasnega izparevanja, kot so jo propagirali nemški znanstveniki pod vodstvom dr. Liebiga. Temperatura se poleti pogosto povzpne na več kot 40 °C in tedaj lahko mravljinčna kislina v panjih povzroči pravo katastrofo. Prof. Milani je zato izdelal posebno želatino, v katero je vmešal mravljinčno kislino. Podobno kot pri apiguardu naj bi namreč želatina ob občutnem zvišanju temperature upočasnila izhlapevanje aktivne snovi. Žal, poskusi niso obrodili zelenih sadov, zato so z njimi kmalu prenehali. Tako so vsi inštituti poslej več pozornosti namenili timolu oziroma primerjavi učinkovitosti različnih pripravkov, izdelanih na podlagi timola, ki so se pojavili na tržišču, predvsem britanskemu apiguardu, italijanskemu apilife varu in švicarskemu timovaru.

Raziskave zadnjih let so pokazale, da so pripravki na pod-

Varoe se je treba znebiti čim prej. Prvič že julija, da se avgusta začnejo izlegati čim bolj zdrave zimske čebele.

lagi timola zelo učinkoviti. Osip varoe je bil povprečno približno 95-odstoten. Ker pa je cena teh sredstev precej visoka, jih čebelarji niso množično uporabljali. Izjema so bili tisti čebelarji, ki so ta sredstva po zaslugi države dobili po subvencionirani ceni.

Timol smo pred leti propagirali tudi pri nas. Žal se ni priljubil, ker v obliki kristalov ni bil dovolj učinkovit, po drugi strani pa je bila pretirano visoka tudi njegova cena. Sicer pa timol na svetovnem trgu ni tako drag, še zlasti ob nakupu nekoliko večjih količin, na primer v vrečah po 25 kg. Po mojih informacijah je povprečna cena za 1 kg 17 evrov.

Ker čebelarim na Goriškem, sem imel z mravljično kislino podobne težave kot italijanski čebelarji. Zato sem že pred tremi leti začel uporabljati timol. Ljubezno mi ga je podaril predsednik italijanskih čebelarjev in urednik čebelarске revije *Apitalia* dr. Cirone, in to kar nekaj kilogramov. Uporabil sem recept, ki je dobro prestal poskuse na čebelarškem inštitutu v Bologni.

Po tem receptu 1 kilogram timola (v kristalih) raztopimo v 1 litru špirta, kakršnega uporabljamo za toplotenje propolisa. Dobimo torej 50-odstotno raztopino timola. Nato lahko peno, ki zelo vsrkava tekočino in jo kot florosol ali oasis dobimo v cvetličamah, z nožem narežemo na 5 mm debele rezine. Velikost tek rezin je približno 70 x 70 mm. Na vsako rezino z veterinarsko injekcijo nakapamo približno 20 ml raztopine. Počakamo kakšno uro, da alkohol izhlapi, potem pa jih že lahko položimo nad satnike plodišča. Priporočljivo jih je prelomiti na 4 koščke in vsakega položiti na en vogal gnezda. Tako se hlapi timola enakomernje porazdelijo po panju in manj ogrozijo mlado zalego, ki je pod rezinami. Ploščice pustimo v panju kakšnih 10 dni, nato vstavimo nove, sveže. Z dvakratnim vstavljanjem timola uničimo toliko varoj, da lahko čebele vzdržijo brez dodatnega zatiranja teh pršic do novembra, ko varoe dokončno zatiramo z oksalno kislino.

Kdaj zatiram varoo s timolom?

Takoj po zadnjem točenju, ki je pri nas konec julija ali v začetku avgusta in ko čebele že za silo nakmim. Nad zalego so tako že široki venci zimske zaloge, ki mlade ličinke varujejo pred agresivnim delovanjem timola. Da preprečimo ropanje, zdravimo vse družine hkrati in jim tudi zozimo žrela. Če se bodo temperature povzpele na več kot 30 °C, se lahko zgodi, da bo del mlade zalege pod ploščicami odmrli ali da bo matica časno prenehala zalegati. Že v nekaj dneh se stanje po navadi normalizira in čebele se navadijo na nenavadnem vonj timola.

Ves opisani postopek je popolnoma enak postopku, kakršnega uporabljamo pri zdravljenju z italijanskim apilife varom, ki je bil pred leti registriran tudi v Sloveniji. Tudi rezultati so zelo podobni, občutna razlika pa je seveda v ceni. Prav pri stroških smo namreč čebelarji zelo občutljivi.

Zatiranje varoj v čebeljih družinah

Dr. ALEŠ GREGORC, Kmetijski inštitut Slovenije

Uvod

Že vrsto let ugotavljamo, da je varoa eden izmed poglavitnih vzrokov odmiranja čebeljih družin. Glede na to, da v posameznih letih v različnih delih Evrope lahko odmrne tudi zelo velik odstotek čebeljih družin, ni izključeno, da nam bo ta neugoden trend le uspelo ustaviti. Možnosti za to nam zdaj ponuja tudi uredba o izvajanju ukrepov v čebelarstvu, saj je prav zatiranju varoj namenjeno posebno tematsko področje. Komisija za zdravstveno varstvo pri Čebelarski zvezi Slovenije je pripravila program izobraževanja in usposabljanja čebelarjev za zatiranje varoj v čebeljih družinah – "Usposabljanje čebelarjev po programu ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2005". Uredba Vlade Republike Slovenije za izvajanje ukrepov iz zgorajnjega programa (Ur. l. RS št. 117/2004) določa za področju usposabljanja

dve področji, in sicer: a) u sposobljanje čebelarjev in strokovna pomoč in b) usposabljanje čebelarjev na področju zatiranja varoe.

Na tem področju je bilo v Sloveniji veliko narejenega tudi na ravni uporabnih raziskav, ugotovitve le-teh pa so objavljene v strokovni in znanstveni literaturi. Delo poteka tudi v okviru raziskovalnega projekta CRP, ki ga finančno podpirata Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Delo poteka v okviru raziskovalne skupine Veterinarske in Biotehniške fakultete ter Kmetijskega inštituta Slovenije. Vsebinska teh raziskav je zelo pomembna podlaga za praktične rešitve v čebelarstvu. Mag. Ivo Planinc in dr. Aleš Gregorc sta s sodelavci izvedla številne raziskave o uporabi sonaravnih sredstev v čebelji družini, o njihovem vplivu na smrtnost varoj, prav tako

pa tudi raziskave o vplivu le-teh snovi na organizem, posameznika tkiva in celice v čebeli. Raziskave o vplivu organskih kislin na vedenje čebel v čebeli družini pa v okviru projekta opravlja dr. Janko Božič z Biotehniške fakultete.

Na podlagi dolgoletnih raziskovalnih in praktičnih izkušenj pri zatiranju varoj v čebeljih družinah, naj čebelarje opozorim, kaj lahko pričakujemo v tem čebelarskem letu.

Stanje čebeljih družin in pričakovani razvoj

V večjem delu Slovenije čebelarji po razmeroma ugodni prezimivši, torej brez večjih izgub čebel, ugotavljajo, da se čebelje družine razvijajo slabše, kot je bilo pričakovati. Razlog za poznejši začetek razvoja čebelje zalege je bila nenavadno dolgotrajna zima. Pozneje, aprila in maja, prav tako ni bilo pričakovanega, enakomernega ter bolj ali manj intenzivnega razvoja družin. Ta razvoj so ovirala kratkotrajna zelo vroča obdobja, ki so prehajala v nenavadno hladna obdobja za ta letni čas. Ponekod se je nočna temperatura spustila skoraj do ledišča. Nizke pa so bile tudi dnevne temperature. Vse to vremensko dogajanje je seveda vplivalo tako na razvoj rastlinja kot čebeljih družin. Med obilnim cvetenjem nekaterih vrst, npr. regrata, sadnega drevja in drugih, čebelje družine niso bile sposobne kar najbolje izrabiti teh naravnih virov, saj praviloma niso bile tako živalne, kot bi pričakovali.

In kakšne so lahko posledice? Vsekakor bodo posledice večstranske. Pomemben je ekonomski vidik, še zlasti, če bo pridelava medu manjša tudi v poletnem obdobju. Ob tem naj opozorim na dolgoročni vidik, ki lahko vpliva na pridelek tudi v prihodnjih letih – to je skrb za **zatiranje varoj**. Ob letošnjem razvoju družin, ki je slabši kot po navadi, upravičeno pričakujemo **relativno večjo napadenost družin z varoami**, zlasti v tistih okoljih, v katerih minulo zimsko zatiranje ni bilo

izvedeno v celoti ali pravilno. Večja napadenost družin z varoo pa zahteva od čebelarjev posebno skrb.

Zatiranje varoj

Julija, predvsem v prvi polovici meseca, je primeren čas za odločno ukrepanje. Vsekakor pa po točenju medu. Če se odločimo za sonaravno čebelarjenje, že spremljamo naravni odpad. Podatek o **naravnem odpadu** varoj je zdaj zelo koristen za pravočasno ukrepanje. Če ne poznamo naravnega odpada varoj na dan, moramo stopnjo napadenosti ugotoviti z drugimi sredstvi oz. metodami in po potrebi takoj ukrepati, da bi v čebeljih družinah zmanjšali število varoj. Ob hudi napadenosti družin moramo izbrati **sredstvo** z visoko učinkovitostjo. Enkratno zatiranje s kontaktnim sredstvom, ki deluje takoj, a kratek čas, ali zatiranje z raztopino oksalne kisline, ko je v panju še zalega, ubije le do 15 % varoj v družini, dvakratno zatiranje z apiguardom pa predvidoma do 60 % varoj. Uporabimo lahko tudi mravljinčno kislino, vendar moramo spremljati njen vpliv na čebele in njeno učinkovitost na varoe. V zvezi s tem pa je treba poudariti, da navzočnost hlapov kisline neugodno deluje na odkrito zalego, zato obdobja zatiranja ne smejo biti dolgotrajna. Vodilo pri zatiranju varoj naj bo, da sredstvo in metodo izberemo odvisno od stopnje napadenosti družin in od pričakovane stopnje učinkovitosti.

Pri hudo napadenih družinah le-tim praviloma zelo slabo kaže, če začnemo število varoj zmanjševati šele avgusta. Posledica bo zmanjšanje moči družin ali celo njihovo odmrje.

Glede na škodo, ki jo povzroča varoa je treba čebelarje **opozoriti na nujnost zatiranja** varoj in tudi na možne posledice. Če varoj ne zatiramo, so posledice lahko zelo hude, saj ne bodo odmrle samo naše družine, ampak tudi družine sosednjih čebelarjev. Posledice pa je čutiti tudi več let.

Varoza čebel – usposabljanje

MILAN MEGLIČ

Čebelar je vzel testni vložek iz panja.

Udeleženci delavnice, bodoči instruktorji, pred čebelnjakom, ki ga na Brdu pri Lukovici oskrbuje g. Marjan Koderman. Foto: J. M.

Čebelarstva zveza Slovenije je letos na podlagi "Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2006", objavljene v Uradnem listu RS, št. 117/29. 10. 2004, začela usposabljati čebelarje na področju zatiranja varoe. Vsebinsko usposabljanje opredeljuje 14. čl. navedene številke uradnega lista.

Cilj usposabljanja je spoznati načine obvladovanja varoe na podlagi izvajanja biotehničnih ukrepov in z uporabo samo registriranih/dovoljenih sredstev za zatiranje tega zajedavca. Iz tega

izhaja največja obveznost čebelarja, namreč, zagotavljati vamo živilo, tj. varen med, kot to določajo novi predpisi. Varen pa je samo tisti med, pri katerega pridelavi niso bila uporabljena nikakršna nedovoljena sredstva, oziroma tisti, pri katerega pridelavi so bila uporabljena le dovoljena sredstva, hkrati pa ni preseženi MRL.

Po potrditvi strokovnega gradiva se je začelo konkretno delo. **Seminarja** na Brdu pri Lukovici in v Mariboru sta bila namenjena usposabljanju inštruktorjev, ki se bodo v prihodnje vključili v usposabljanje čebelarjev.

Na nekaterih območjih Slovenije so bili že izvedeni tudi

seminarji za čebelarje. Seminarjem bo sledil drugi del v obliki delavnice na terenu, pri čebelah, tedaj pa bomo na podlagi diagnoz iskali različne možnosti ukrepov – kdaj, kako in s katerimi sredstvi.

Program je trileten. Usposabljanje naj bi potekalo ne glede na sezono, torej tudi poleti.

Takšna delavnica z naslovom VAROZA ČEBEL je za bodoče inštruktorje potekala 7. junija 2005 v čebelnjaku ČD Domžale na Brdu pri Lukovici. Oskrbnik teh čebel je g. Marjan Koderman.

(Foto: Janez Mihelič)

Mnenja in predlogi čebelarjev

Stroka in strokovnost v čebelarstvu

JANEZ GREGORI, prof. biol.

Čebelarstvo je obsežna gospodarska panoga, ki združuje različne stroke, in je, kot včasih rečemo, večdisciplinarna, čeprav o čebelarski stroki po navadi govorimo v edninski obliki. Čebelarstvo je panoga, ki združuje biologijo, zootehniko, veterino, živilsko tehnologijo, pa tudi tehnologijo čebelarjenja, izobraževanje, trženje itd. Posebno strokovno področje je tudi upravljanje vsega tega. S stroko pa se ukvarjajo ali naj bi se ukvarjali predvsem strokovnjaki. In pri tem se včasih zaplete, saj na čebelarskem področju včasih ne vemo prav dobro, kdo ti pravzaprav so. Dati vsaj približen odgovor na to vprašanje je nehalno početje, vendar, nekdo pač mora ugrizniti v že dolgo nastavljeno jabolko. Čeprav je kisl.

Včasih tudi naše vodilne ljudi v čebelarskih vrstah slišimo govoriti, da naj svoje pove stroka ali da je to in to že povedala. To je lahko pesek v oči, saj ostaja nejasno, kdo bo ali kdo je to že povedal. Stroko zastopajo ljudje, zato je treba določno reči, kdo naj o čem govori, naj nekaj zapiše in objavi. In za to naj tudi odgovarja. Ko se na čebelarski zvezi Slovenije (ČZS) začne neka strokovna dejavnost, naj stroka sodeluje že od samega začetka, ne pa, da na sredi poti slišimo nekako takole: "Do tu je narejeno, naprej pa naj svoje pove stroka." Tako bo veliko manj govorjenja ali celo obrekovanja, saj bodo mnenja že od začetka usklajena. Največ pomislekov in ugovorov je do zdaj navadno izrazila biološka stroka, zlasti v zvezi z različnimi dejavnostmi, ki so se nanašale na kranjsko čebelo. Pri tem smo si biologi s svojimi pripombami in ugovori nabrali največ črnih pik. Kaj je za kranjico dobro in kaj ni, si lahko različno razlagamo. Stremeti moramo za tem, da bo v razpravah zmagovala

moč argumenta in ne argument moči, ki včasih temelji na pomembnosti položaja v hierarhiji ČZS.

Lani so se v Sloveniji na področju čebelarstva zgodili številni pretresi, ti pa so svoj vrhunec dosegli septembra 2004 s protestnim zborovanjem čebelarjev pred vladno palačo v Ljubljani. V javnih občilih je bilo več kot kadar koli prej govora o čebelah in čebelarjenju, o koreninah nezadovoljstva, o različnih težavah čebelarjev, predvsem tistih, povezanih s pomori čebel prejšnje jesen. Govorci in pisci so redno omenjali čebelarsko stroko in poudarjali, kaj vse da podpira. Po drugi strani pa je bilo slišati tudi mnenja, prav tako stroke, ki so bila včasih drugačna. Mnenja so se kresala predvsem okoli prav tedaj pripravljenega predloga uredbe o vsakoletni menjavi matic, ki ga je ČZS predložila Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Glasov, ki so opozarjali na pomanjkljivosti in celo na neprimernost ministrstvu posredovanih predlogov, včasih preprosto nihče ni hotel slišati. Še več: na glas je bilo izrečeno, da se bo vedelo za krivca, če uredba ne bo pravočasno sprejeta in če čebelarji ne bodo dobili denarja! Človek je ob tem nehote pomislil na tisto že znano in kot vedno odbijajoče: "Kdor je z nami, je stroka, kdor misli drugače, ga bomo očrnil in ignorirali!"

Kot rečeno, o enotni čebelarski stroki ne moremo govoriti, to je in še vedno ostaja večdisciplinarno področje, za katerega je pomemben prispevek vsake stroke. Te se delno prepletajo med seboj, so enakovredne, zato ne smemo izpustiti nobene, če nočemo z glavo skozi zid v zmote. Pomembne so tako biologija, zootehniko in veterina kot tudi

živilska tehnologija, tehnologija čebelarjenja, izobraževanje, trženje itd. Zato ni prav, da skušajo nekateri dandanes biološko stroko očitno odniti oziroma zmanjševati njen pomen na čebelarstvu. Da se dogaja tudi to, pravzaprav ni težko dokazati. Kmetijski inštitut Slovenije in ČZS sta 3. in 4. februarja 2005 v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici pripravila sestanek mednarodne delovne skupine za vzrejo čebel, t. i. "EurBee breeding group", na njem pa je bilo govora tudi o selekciji čebele pri nas in o naših selekcijskih programih. Na sestanku so izmed naših strokovnjakov sodelovali veterinarji in zootehnik, biologov pa ni nihče niti povabil, čeprav imata vsaj dva med njimi doktorat znanosti prav s področja čebelarstva. Res pa je, da biologi nekatere reči pojmujejo nekoliko drugače kot predstavniki drugih strok v čebelarstvu, hkrati pa štejejo za našo poklicno in moralno dolžnost, da to tudi povemo.

Čebelarstva zveza si s težavo priskrbi denar, saj birokracija, tudi bruseljska, zahteva vse večje gore papirja. Žal je dandanes politika financiranja urejena tako, da se mora čebelarstvo marsikdaj prilagajati zahtevam tistih, ki dajejo denar, in ne nasprotno, da bi namreč čebelarstvo dobilo denar za to, za kar ga nujno potrebuje. K takemu podrejanju so prisiljeni tudi naporji za ohranjanje kranjske čebele. Razumljivo je, da mora ČZS skrbeti za to, da sredstva sploh pridobi, predvsem v okviru različnih ukrepov. Kljub temu pa je že opaziti, da včasih daje prednost denarju pred strokovnostjo: za izvajanje nalog včasih zbere ljudi, ki bodo poskrbeli predvsem za to, da bodo stvari "spravili skozi", ne razmišlja pa dosti o tem, kakšna bo cena na dolgi rok.

Na vprašanje, kdo je pravzaprav strokovnjak, lahko na kratko odgovorimo, da je to kvalificiran izvajalec na določenem področju. Poti do pridobitve kvalifikacij pa so različne, tako kot so različne tudi stopnje kvalifikacije, ki jih lahko dosežemo. Tako osnovno kot poglobljeno pridobivanje poteka v šolah, že v srednjih, pa tudi v višjih in visokih, vendar pogosto zajamejo le nekatere segmente s področja čebelarstva. Organizirano šolanje in izobraževanje v različnih oblikah poteka tudi znotraj čebelarskih vrst. Imamo že kar nekaj izšolanih čebelarskih mojstrov, ČZS vse večje napore usmerja v izobraževanje svojih članov, cilj tega izobraževanja pa je pridobitev kvalifikacije. Kvalifikacijo določene stopnje lahko dosežemo tudi po, recimo temu, izkuseni poti, po letih prakse, to je čebelarjenja. Tako imamo v Sloveniji tudi številne odlične strokovnjake praktike.

Kvalifikacije pridobivamo na različne načine, za različna področja čebelarske stroke in, kot rečeno, v okviru te stroke tudi za različne stopnje: nekateri so npr. kvalificirani za raziskovalno delo, ki se navezuje predvsem na čebelo, njeno biologijo, taksonomijo, etologijo ali patologijo, drugi bolj za vzrejo matic ali za tehnologijo čebelarjenja. Prav je, da znamo tudi sami oceniti, do kod sega naša kvalifikacija, o čem lahko sodimo verodostojno. Kot je težko poslušati nekoga, ki je komaj začel čebelariti, pa že drugim soli pamet o tem, kateri način čebelarjenja je edino pravilen, je moreče poslušati, npr.

gospodarstvenika, če začne na podlagi vseh svojih pristojnosti soditi o področju selekcije kranjske čebele.

Kdor je kvalificiran, nastopa kot strokovnjak, v stroki, za katero ni kvalificiran, pa je priučen. Vendar je strokovnjak, za razliko od priučenega, nenehno pod budnim očesom preverjanja in na udaru kritike znotraj stroke, potrjevati se mora s svojim delom, njegov ugled temelji na t. i. referencah. Nepravilnosti, ki jih zagreši, imajo zanj lahko hude posledice, saj so lahko razlog za strokovno diskvalifikacijo. Tako bi vsaj moralo biti.

Stroke v čebelarstvu se razvijajo, znanost odkriva nova spoznanja. Kljub temu lahko v Sloveniji marsikaj velja za strokovno, čeprav samo nekaj metrov čez mejo morda ne bi vzdržalo objektivne kritike. Zato mora biti stroka stalno izpostavljena kritiki in preverjanju. Tega je v čebelarstvu, žal, vse manj, to pa je slabo za razvoj katere koli stroke. Najvišja oblika preverjanja v stroki so mednarodni kongresi, kakršen je bil tudi svetovni kongres Apimondie pred dvema letoma v Ljubljani. Ni nam treba poudarjati, da je edina pravilna dolgoročna usmeritev ta, da so pri odločitvah upoštevana mnenja stroke, in to tako za posamezno panogo kot za narodno gospodarstvo.

Zelo pomembna za strokovnost v čebelarstvu je tudi literatura. Tako tista, ki so jo ustvarjali naši predniki in iz katere črpamo naše bogato znanje, kot tudi sodobna. Zlasti zadnja sproti seznanja širši krog bralcev z novimi spoznanji v stroki, hkrati pa bogati razvoj strokovnega izrazoslovja, terminologije, ki je v vsaki stroki temelj natančnega sporazumevanja. Čebelarji pišemo predvsem v svoje strokovno društveno glasilo, v Slovenskega čebelarja. Strokovno pisanje mora tako tudi biti, npr. trditve morajo biti podkrepjene s podatki o tem, kako se je avtor, ki jih bralcem ponuja v razmislek, dokopal od njih, saj s tem omogoči, da ga drugi lahko preverjajo in utemeljeno kritizirajo, ne pa, da pričakuje, da mu bralec verjame "na besedo". Uredniški odbor našega glasila je neke vrste kontrolor oz. varuh strokovnosti v čebelarstvu.

Še nekaj je treba reči. Branje čebelarskih člankov seveda ni stroka, je pa tudi pri tem potrebna, recimo temu, določena strokovnost. Treba je prebrati tako kot piše, in ne tako, kot včasih sami želimo, da bi pisalo. Večkrat se dogaja, da ima kdo na objavljeno besedilo neutemeljene pripombe ali celo kritike, kljub temu pa namesto odvečnih besed ne bi bilo treba drugega, kot da bi vse skupaj še enkrat pazljivo prebral.

Zgornje razmišljanje mogoče ne zadovoljuje povsem pričakovani, ki jih nakazuje naslov. Je pa začetek. Začetek razmišljanja in pogovarjanja o stroki v čebelarstvu, ki jo imamo velikokrat na jeziku, ne da bi se poglobili v to, kaj pravzaprav s tem mislimo. Skušati moramo dosledno delovati tako, da bo vsak delal tisto, za kar je usposobljen, kvalificiran, hkrati pa se povezovati med seboj. Le tako bomo lahko skupaj uspešno rinili naš čebelarski voz. Ni nam treba poudarjati, da je upoštevanje mnenj stroke pri odločitvah edina pravilna dolgoročna usmeritev, in to tako za posamezno panogo kot za narodno gospodarstvo.

Medovite rastline: Japonska sofora (*Sophora japonica* L.)

MARTIN BAJC, univ. dipl. inž. gozdarstva

Cvet japonske sofore. (*Sophora japonica* L.)

Foto: M. Bajc

Cvetoča sofora.

Foto: M. Bajc

To medovito drevo izvira iz Kitajske in Koreje in ne iz Japonske, kot bi sklepali po imenu. V Evropo so njena semena prvič prinesli leta 1753. Prva drevesa so bila posajena v Kew Gardensu v Londonu, od tam pa se je sofora razširila tudi v druge parke in vrtove po Evropi.

Zraste od 15–25 m visoko. Spada v družino metuljnic. Listi so podobni listom robinije in so lihopemato sestavljeni, dolgi do 25 cm. Cvetovi so kremno bele barve in razporejeni v 15–30 cm dolge grozdaste late. Plodovi so v obliki kratkih strokov, ki so med semeni trdno stisnjeni. Ti stroki ne pokajo vzdolžno kot pri nekaterih drugih metuljnicah. Vsebujejo od 1–6 semen, prekritih z gosto lepljivo snovjo.

Glede ekoloških razmer je drevo precej nezahtevno. Najbolj mu ustrezajo globoka, sveža in bogata tla. Potrebuje precej toplote, zato so ugodne sončne lege. Prenese pa tudi sušo, onesnažen zrak, slana tla in močan veter. Pazljivi moramo biti le pri mladih rastlinah, ki na vlažnih legah pozimi rade pozebejo. Soforo pri nas sadijo predvsem kot okrasno drevo v parkih in na vrtovih. Zasajajo jo tudi v skupinah v drevoredih.

Povešava sorta *S. japonica* 'Pendula' je zlasti zaradi nizke rasti in povešajočih se vej primerna tudi za manjše vrtove.

Cveti pozno, od konca julija do začetka septembra. Ko cvetovi odpadejo, za kratek čas še vedno privabljajo čebele. Čebelarji ponujajo dokaj bogato nektarno pašo v obdobju, ko v naravi ni veliko cvetočih rastlin. Po nekaterih podatkih je ocenjena količina medu, ki jo čebele lahko naberejo na hektar površine, zasajene s soforo, od 300–350 kg/leto. Ne glede na donose pa nas sofora vsekakor zna presenetiti, saj jo lahko tudi sredi avgusta opazimo prekrito s cvetjem, ki ga pridno obletavajo čebele.

Evodija (*Tetradium daniellii* (Benn.) Hartley)

Evodija že dolgo časa slovi kot izjemno medovita rastlina in poznajo jo tudi naši čebelarji, saj jo že dolgo uspešno razmnožujejo. Rastlina je doma na severu Kitajske in v Koreji.

Čebela na cvetu evodije.

Zraste do višine 8 m, le redkokdaj tudi do 15 m. Je razmeroma kratkoživa, od 20 do 30 let, redkokdaj živi tudi dlje, do 80 let.

Ekološke zahteve evodije so tako rekoč enake kot za soforo, saj tudi evodija zelo dobro prenaša sušo. Mlajše rastline so bolj občutljive na mraz.

Druga podobnost s soforo je čas cvetenja. Cveti namreč avgusta, ko pri nas ni drugih

pašnih virov. Med cvetenjem je drevo dobesedno prekrito s čebelami. Čebelarji v ZDA je ne imenujejo zaman "bee tree" – čebelje drevo.

Cvetovi so majhni, beli, združeni v socvetja s premerom 10–15 cm. Pojavljajo se ločena moška in ženska socvetja. Cveteti začne že razmeroma zgodaj, ko je drevo staro približno 4–8 let. Plodovi so majhne jagode, katerih barva se od konca avgusta do novembra iz rdeče spremeni v črno. Pogosto ostanejo na rastlini tudi čez zimo.

Skupina mladih cvetočih evodij.

Foto: M. Bajc

Svetovalna služba

Ustanovljena čebelarska svetovalna služba

MARJAN PAPEŽ, vodja službe

Že dalj časa se je kazala potreba po ustanovitvi čebelarske svetovalne službe (ČSS). Za ustanovitev ČSS, ki se bo ukvarjala s čebelarstvom v celoti, smo si namreč prizadevali več kot deset let, saj je prva uradna pisna pobuda za ustanovitev te službe nastala že v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Več kot deset let je trajalo, da smo tudi čebelarji dobili državno soglasje (in finančna sredstva) za začetek dela svetovalne službe in s tem tudi primerljiv položaj z drugimi kmetijskimi panogami. ČSS sicer ni v sestavi kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije, vendar bo z njo tesno sodelovala pri izvedbi nekaterih nalog.

Čebelarska svetovalna služba dela po programu, ki ga je pripravila ČZS. Program vsebuje dolgoročne cilje, ki jih bomo dosegli, če bo dolgoročno zagotovljeno tudi financiranje službe.

Dolgoročni cilji ČSS

1. Uresničevanje ciljev strategije razvoja slovenskega čebelarstva;
2. ohranjanje čistosti kranjske sivke;
3. zagotavljanje enakomerne poseljenosti čebel z razpršenostjo stojišč (čebeljakov) na območju Slovenije, to pa

naj bi pripomoglo tudi k ohranjanju raznovrstnosti rastlinstva;

4. zagotavljanje pridelave zdrave in varne hrane;
5. izvedba podatkovne zbirke za pripravo programov razvoja čebelarstva in črpanje sredstev iz strukturnih skladov;
6. izvedba enotnih orodij in modelov za delovanje svetovalne službe v čebelarstvu na območju celotne Slovenije;
7. izboljšanje ekonomičnosti in donosnosti čebelarske pridelave;
8. ohranjanje števila čebeljih družin;
9. povečanje števila mlajših čebelarjev;
10. organiziranje trženja čebeljih pridelkov in kranjske čebele;
11. strokovna pomoč pri organiziranju in delovanju navedenih oblik združevanja.

Letni cilji ČSS

1. Usposobitev čim večjega števila čebelarjev za lastno vzrejo in odbiro kakovostnih matic s lastnostmi, ki so značilne za kranjsko sivko;
2. na območjih Slovenije ohraniti število čebelarstev oziroma čebeljih družin, ki zagotavljajo opraševanje žukocvetnic, in tako prispevati k biotski raznovrstnosti ter k večjim in kakovostnejšim pridelkom poljščin;

3. seznanjati laično javnost s pomenom čebel za pridelavo zdrave in varne hrane;

4. ureditev statističnih podatkov na regijski ravni kot temelju za kakovostno pripravo dokumentacije na razpise iz strukturnih skladov;

5. dopolnjevanje orodij in modelov v skladu z evropskimi predpisi in smernicami razvoja čebelarstva za delo svetovalne službe v čebelarstvu;

6. sodelovanje pri pripravi čebelarke zakonodaje;

7. organiziranje različnih oblik izobraževanja;

8. spodbujanje mladine za vzrejo čebel z ustanavljanjem čebelarstev ter pomoč pri njihovem delovanju;

9. spodbujanje čebelarjev za organiziranje različnih oblik združevanja na področju pridelave, predelave in trženja čebelih pridelkov;

10. strokovna pomoč pri delovanju čebelarstev in društev v regijskih zvez.

Kadrovska zasedba

V predlogu načrta dela Čebelarstve svetovalne službe so opredeljeni svetovalci specialista ter terenski svetovalci. Glede na denarne možnosti je ČZS za poln delovni čas zaposlila dva

svetovalca specialista ter pogodbeno pet terenskih svetovalcev. Do zaključka redakcije te številke Slovenskega čebelarja (SČ) skupina terenskih svetovalcev še ni bila v celoti imenovana, zato sta spodaj navedena le naslova svetovalcev specialistov. V prihodnji številki SČ bomo predstavili tudi terenske svetovalce.

Svetovalca specialista

Marjan Papež, svetovalec za ekonomiko in tehnologijo, vodja službe
marjan.papez@cebelarska-zveza-slo.si

ČZS, Brdo pri
Lukovici, tel.: (01) 7296110

Andreja Kandolf, svetovalka za zagotavljanje varne hrane
andreja.kandolf@cebelarska-zveza-slo.si

ČZS, Brdo pri
Lukovici, tel.: (01) 7296133

Svetovalec se vedno spopada s temeljnim vprašanjem, ali naj izobražuje ali naj pomaga pri reševanju določenega problema. Ker bodo potrebe vedno večje od možnosti, bo nenebno treba izbirati med obema vprašanjskima.

"Čebelica, od kod in kam te nesejo peroti..."

(O. Župančič)

Ob zaključku čebelarstvenega tečaja na mengeški osnovni šoli

MARIJA CVETEK

Avla mengeške osnovne šole se je v petek, 27. maja, napolnila s pridnimi "čebelicami" iz 2. c, d in e razreda, ki so v letošnjem šolskem letu obiskovale čebelarstveni tečaj. Šolske čebelarstvene tečaje že dolga leta vodi inž. Matej Blejec, ki je z vsem svojim žitjem in bitjem predan čebelarstvu. To smo lahko spoznali že v njegovem prisrčnem nagovoru, s katerim je pozdravil svoje učence, njihove učitelje in starše ter vse ostale udeležence slovesne prireditve. Matej Blejec in Franc Pavrič sta slovesnosti dajala ton in višino tudi v prazničnih čebelarstvenih uniformah. Klobuk te uniforme je ukrojen po klobuku, ki ga je v 18. stoletju nosil znameniti slovenski čebelar in slikar Janez Janša. Franc Pavrič je član Izvršnega odbora Čebelarstvenega društva Mengeš, inž. Blejec pa predsednik. O zgodovini mengeškega čebelarstva je g. Blejec napisal imenitno knjigo, ki nosi naslov *Kronika čebelarstva v Mengšu in okolici*. Založilo jo je Čebelarstvo društvo Mengeš in je leta 2000 izšla ob 95-letnici organiziranega čebelarstva v Mengšu in okolici. Sicer pa je avtor knjige tudi član Upravnega odbora Čebelarstvene zveze Slovenije, predsednik njihove komisije za nagrajevanje ter zvezni praporščak. Vsa ta njegova prizadevanja je treba vsaj naštet, saj se v resnici le malokdo zaveda velikega pomena njegovega predanega poslanstva na čebelarstvenem področju.

Vse navzoče so na prireditvi pozdravili še: tajnik Čebelarstvene zveze Slovenije Anton Tomec, ravnatelj mengeške osnovne šole Branko Lipar in župan mengeške občine mag. Tomaž Štebe. Vsi so poudarjali, kako velik pomen ima povezanost mengeškega čebelarstvenega društva s šolo, saj je otrokom potrebno že v najnežnejših letih vcepiti ljubezen do čebel in narave. Gonilna sila te "naveze" je seveda g. Blejec, ki s svojo čebelarstveno vedrino navdušuje in usposablja mlade čebelarje. Za praktični pouk jim služi društveni čebelnjak. Na letošnjem tečaju so se poglabljali posebno v vlogo in pomen čebele za kmetijstvo.

Letošnji zaključek čebelarstvenega tečaja je bil še posebno slovesen, saj mengeški čebelarji praznujejo 100-letnico svojega organiziranega čebelarstva. Na ta visoki jubilej nas je opozarjal napis na razstavi v avli šole: 100 let organiziranega čebelarstva v Mengšu in okolici. Sicer mengeško čebelarstvo sega še dlje v zgodovino, saj iz mengeške cerkvene matične knjige izvem, da je bil že leta 1432 vanjo vpisan boter Ručigaj, "čebelar iz Dobena". Tudi mengeški pisatelj Janez Trdina je zapisal, da so Mengšani in prebivalci okoliških krajev radi čebelarili in da so imeli čebelnjak na vsaki večji kmetiji.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

Vabilo na "Mednarodno ocenjevanje medu Semič 2005"

Cenjene čebelarke in spoštovani čebelarji, kmalu bo za nami še ena čebelarska sezona. Ob koncu sezone vam znova ponujamo priložnost, da se preizkusite na "Mednarodnem ocenjevanju medu Semič 2005", ki ga bomo letos že sedmič zapored pripravili v sodelovanju s Čebelarsko zvezo Slovenije. Ob tej priložnosti lahko preverite tako kakovost pridelka vaših čebel kot tudi svoj trud za ohranitev te kakovosti. Zakaž Zato, ker na ocenjevanju v Semiču sodeluje največje število čebelarjev iz Slovenije in tujine. Ocenjevanje poteka po Pravilniku za ocenjevanje medu Čebelarske zveze Slovenije. Ocenjevalno komisijo bodo sestavljali mednarodno priznani strokovnjaki, vodila pa jo bo prof. dr. Anamarija Plestenjak.

Čaka vas bogat nagradni sklad. Odvisno od višine ocene bo vsak vzorec prejel priznanje oziroma bronasto, srebrno ali zlato odličje. Najboljši v skupni mednarodni uvrstitvi bodo letos prejeli štiri kristalne pokale, unikatne izdelke steklarjev iz Rogaske Slatine. Za poglavitne sorte slovenskega medu bomo podelili tudi posebna priznanja za šampione, če bo v ocenjevanje prispelo vsaj 15 vzorcev iste sorte, ter posebno priznanje za najboljše ocenjeni vzorec medu, ki so ga pridelali v čebelarskem krožku slovenskih osnovnih šol. Vzorci belokranjskih čebelarjev se bodo potegovali za priznanje najboljšemu v tej kategoriji. Znova bomo podelili tudi priznanje za najboljši vzorec slovenskega medu, ki bo prejel zlato priznanje, tako imenovani "zlato koš". Če se izrazim v športnem žargonu, bomo letos dobili "državnega prvaka". Natančno si preberite spodaj objavljene pogoje za ocenjevanje, poiščite dodatne informacije na spletni strani http://users.volja.net/cd_semic/ in ne zamudite roka za oddajo vzorcev.

Pogoji za prijavo na "Mednarodno ocenjevanje medu Semič 2005"

- Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak organizirani čebelar, član ČZS, iz tujine pa člani čebelarskih združenj države, iz katere prihajajo.
- Glede na botanični izvor so vzorci medu lahko razvrščeni v naslednje vrste medu: akacijev med, med oljne ogrščice, ajdov med, kostanjev med, lipov med, hojev med, smrekov med. Če vzorec ne ustreza nobeni od zgoraj naštetih vrst, je ocenjevan kot cvetlični ali gozdni med. **Posamezni vzorci cvetličnega ali gozdnega medu so lahko ocenjevani v dodatnih posebnih kategorijah, če je v ocenjevanje poslanih najmanj 5 vzorcev na novo poimenovanega medu (npr. javorjev med, med divje češnje itd.).**
- Vzorec je treba oddati v dveh kozarcih s prostornino 370 ml, v vsakem pa mora biti neto po 450 g medu. Za en vzorec sta torej potrebna dva takšna kozarca, napolnjena z medom. Za vsak poslani vzorec pa iz iste posode napolnite

še tretji kozarec medu in ga shranite. Tega boste dostavili naknadno, če bi ga komisija morda potrebovala za dodatne analize.

- Vzorci morajo biti opremljeni z nalepko, ki vsebuje naslednje podatke: **vrsta medu, ime in priimek ter točen naslov čebelarja, L (lot – št. serije, s katero je označena posoda, iz katere je vzet vzorec), pašni okoliš, neto masa, rok uporabe in država porekla medu. Vzorcju je treba priložiti izpolnjeno in podpisano izjavo.** Če čebelar pošilja več vzorcev medu, nabranega v istem pašnem okolišu, zadostuje ena izjava za vse vzorce, sicer pa jo je treba izpolniti za vsak vzorec posebej.
- Dodatne ocene – Pri oceni zunanjega videza komisija za sprejem vzorcev upošteva napolnjenost kozarca (kozarec mora biti napolnjen do spodnjega roba grla), kozarec in pokrovček morata biti nova, na kozarcu ali pokrovčku ne sme biti ostankov drugih etiket, med pa se ne sme cediti izpod pokrova. Če vzorec ustreza zahtevanim vizualnim merilom, prejme **k oceni še dodatno točko.** Komisija sočasno preveri, ali se deklaracija vzorca ujema z določili Pravilnika o medu in Pravilnika o splošnem označevanju predpakiranih živil. Če vaše nalepke niso v skladu s temi zahtevami, vse potrebne podatke čitljivo izpišite na samolepilne nalepke in jih nalepite na poslane kozarce. Sicer pa svojo nalepko lahko tudi dopolnite z manjkajočimi podatki. Komisija ne ocenjuje videza oz. oblikovanja nalepke, za pravilno izpolnjeno pa lahko dobite **k oceni še dodatno točko.**
- Med, ki vsebuje več kot **18,6 % vode, je izločen in ga torej komisija sploh ne ocenjuje.** Prav tako je izločen med, ki je zakisan ali ima vonj, ki ni lasten medu, ali ima kakšno drugo pomanjkljivost, ki je kot izločitveni razlog opredeljena v državnih predpisih o medu.
- Med ne sme vsebovati več kot **10 mg HMF/kg.** Tega sicer komisija ne preverja za vsak vzorec posebej, lahko pa po naključnem izboru vzorca to preveri naknadno. Enako velja za pelodno analizo in ugotavljanje ostankov nedovoljenih substanc v medu, ki so predmet izjave lastnika vzorca. Da se zaradi HMF ne bi pojavljale težave, obvezno oddajte v oceno med, ki ste ga iztočili letos.
- Pri ocenjevanju bodo upoštevana merila, ki jih predpisuje Pravilnik o ocenjevanju medu. Ta temeljijo na določilih Pravilnika o KBZ in so strožja od tistih, ki jih predpisuje državni Pravilnik o medu.
- Vzorci bodo ocenjeni glede na **videz, vonj, okus in aromo.**

Ocenjevanje videza je razdeljeno na:

- ocenjevanje čistosti: od 1 do 3 točke,

- ocenjevanje **barve**: od 1 do 4 točke,
 - ocenjevanje **bistrosti**: od 1 do 3 točke.
- Najmanjši seštevek točk pri skupni oceni videza je 3 točke, največji pa 10 točk.

Ocenjevanje **vonja**: od 1 do 5 točk.

Ocenjevanje **okusa**: od 1 do 5 točk.

Ocenjevanje **arome** je razdeljeno na:

- ocenjevanje **sortne značilnosti**: od 1 do 6 točk in
- ocenjevanje **obstoynosti arome**: od 1 do 4 točke.

Najmanjši seštevek točk pri skupni oceni arome je 2 točki, največji pa 10 točk.

Če vzorec **ustreza navedeni sorti**, mu poskušalec dodeli dodatno točko, če pa vzorec ne ustreza navedeni sorti, vzorec ne dobi dodatne točke. Najnižja skupna ocena je 7 točk, najvišja skupna ocena, skupaj z dodatno točko za pravilno navedeno sorto, pa je 31 točk. Pri tem se točke vseh ocenjevalcev seštejejo, dobljena vsota pa se deli s številom ocenjevalcev. Tako dobljeni končni oceni so prilete dodatne točke, ki jih je vzorcu podelila komisija za prevzem na podlagi meril iz pete alineje.

- Ob oddaji vzorcev je treba za vsakega plačati 4.000 SIT ali 17 EUR pristojbine za ocenjevanje. Čebelarji iz slovenskih osnovnih šol plačajo za svoje vzorce polovično ceno.

- **Zbiranje vzorcev po pošti in osebno na naslovu: g. Janez Movern, Pri pošti 9, 8333 Semič**, tel.: 07/306-74-79 ali GSM 041/571-644, bo potekalo od 1.–10. septembra 2005. Pošiljki je treba priložiti fotokopijo položnice o plačani pristojbini na račun ČD Semič: 02430-0017593810. Naslov društva: Krvavčji Vrh 1a, 8333 Semič. V istem terminu lahko svoje vzorce oddate tudi na sedežu ČZS, Brdo pri Lukovici 8. Če boste vzorec oddali osebno, boste pristojbino plačali ob izročitvi vzorca.

- Senzorično ocenjevanje bo potekalo 16. in 17. septembra 2005. Uradni rezultati ocenjevanja bodo objavljeni najpozneje 22. oktobra 2005, ko bo ob 16. uri v Kulturnem domu v Semiču tudi podelitev priznanj za najboljši med.

- Čebelarjem, ki se podelitve diplom ne bodo mogli udeležiti osebno, bomo diplome na njihove stroške poslali po pošti, če bodo to seveda želeli.

Kristalni pokali za najboljše uvrščene medove v mednarodni konkurenci.

- Dodatne informacije lahko dobite na elektronskem naslovu: stane.plut@volja.net

V tretji točki pogojev za prijavo na ocenjevanje letos prvič uvajamo tretji kozarec medu v vzorcu. Ker seveda ni vnaprej znano, čigav vzorec bo najbolj ocenjen in kot tak še dodatno fizikalno-kemično testiran, bi morali od vseh sodelujočih čebelarjev zbirati po tri kozarce medu. Da bi se izognili stroškom, ki pri tem nastanejo, ponujamo možnost, da tretji kozarec shranite sami, če bo to potrebno, pa ga boste poslali naknadno. Pomembno je, da je ta kozarec napolnjen hkrati kot preostala kozarca, in to iz iste posode, da se ne bi pojavile razlike. Ta kozarec bo tako lahko uporabljen tudi kot kontrolni vzorec ob morebitnih pritožbah.

Nagrado »Zlati koš« bo prejel najboljši slovenski med.

Semič, 1. 6. 2005
Upravni odbor ČD Semič

Izjava

Čebelar _____ iz(s/z) _____

izjavljam, da so poslane (prinesene) vzorce medu nabrale moje čebele na območju _____ (pašni okoliš, za čebelarje iz tujine država porekla medu). V svojem čebelarstvu ne uporabljam antibiotikov. Varoo zatiram z registriranimi ali dovoljenimi sredstvi tako, kot to predpisujejo smernice dobre čebelarje prakse. Med ni starejši od enega leta, na zalogi ga imam najmanj 100 kg.

V _____, dne _____ Telefon: _____ Podpis čebelarja: _____

Čebelarstva zveza društev
Maribor
Streliška 150
Tel/Fax: 02/320-53-46

V skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu,
ki ga je na svoji 11. redni seji,
7. 10. 2002, sprejel upravni odbor ČZS,
objavljamo

RAZPIS ZA 6. ODPRTO REGIONALNO OCENJEVANJE MEDU

1. Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak organiziran čebelar, ki je član ČZS in ki ima na zalogi najmanj 50 kg medu, katerega vzorec je poslal v ocenjevanje.

2. Vzorce medu je glede na botanični izvor mogoče razvrstiti v naslednje vrste: akacijev med, med oljne ogrščice, ajdov med, kostanjev med, lipov med, hojev med, smrekov med. Če vzorec ne ustreza nobeni od navedenih vrst, ga označimo kot cvetlični oziroma gozdni med.

3. Vzorec je treba oddati v treh novih steklenih kozarcih (visoki tof) s prostornino 370 ml, ϕ 66 mm, zaprtih z novimi kovinskimi pokrovi. Za en vzorec so potrebni trije takšni kozarci medu.

4. Vzorec mora biti opremljen z nalepko, iz katere so razvidni: vrsta medu, ime, priimek in točen naslov čebelarja, L (lot, iz katerega je razviden datum točenja), neto masa in pašni okoliš. Če nimate svoje lastne nalepke, lahko vse zahtevane podatke vpišete na kraju oddaje vzorca na nalepko, ki jo je pripravil organizator.

5. Vzorcju je treba priložiti izpolnjeno in podpisano izjavo o neoporečnosti medu. Če čebelar pošilja več vzorcev iz istega pašnega okoliša, zadostuje za vse vzorce ena izjava, če pa so vzorci iz različnih pašnih okolišev, je treba za vsak vzorec posebej izpolniti posebno izjavo. Čebelar se obvezuje, da bo za potrebe promocije in na poziv organizatorja dostavil dve enoti medu, nagrajenega z zlato medaljo in opremljenega s svojo nalepko.

6. Pri oceni zunanega videza bo komisija upoštevala tudi napolnjenost kozarca (kozarec mora biti napolnjen do spodnjega roba grla). Na kozarcu ali pokrovu ne sme biti ostankov drugih nalepk, izpod pokrova pa se ne sme cediti med. Sočasno bo komisija tudi preverila, ali deklaracija na kozarcu izpolnjuje določila Pravilnika o medu (3. in 6. člen), predvsem določitev neto mase. Če je označeno geografsko poreklo, mora biti le-to registrirano.

7. Zunanja podoba nalepke ni predmet ocenjevanja.

8. Med, ki vsebuje več kot 18,6 % vode, bo izločen iz ocenjevanja. Prav tako bo izločen tudi med, ki je zakisan ali ima vonj, ki ni lasten medu, ter med s kakršno koli drugo pomanjkljivostjo, ki je v državnih predpisih o medu opredeljena kot izločitveni razlog.

9. Pri oddaji vzorcev je treba za vsak oddani vzorec plačati 3.000 SIT pristojbine za ocenjevanje.

10. Vzorce bomo zbiral do 4. avgusta 2005 v Čebelarskem centru Maribor, Streliška c. 150, Maribor, lahko pa jih na ta naslov pošljete tudi po pošti. Pošiljki je treba priložiti fotokopijo položnice o plačani pristojbini na transakcijski račun zveze (številka: 04173-0000839147). Če boste vzorec izročili osebno, boste pristojbino plačali na kraju samem.

11. ČZDM se zavezuje, da bo ocenjevanje izvedeno v skladu z veljavnim Pravilnikom o ocenjevanju medu.

12. Ocenjevanje bo potekalo od 6. do 15. avgusta 2005.

13. Rezultati ocenjevanja bodo objavljeni v zborniku in na srečanju čebelarjev ČZDM v soboto, 3. septembra 2005, v Čebelarskem centru Maribor, Streliška c. 150, sodelujoči pa bodo o tem obveščeni pisno.

14. Priznanja bodo podeljena na tej prireditvi in jih ne bomo pošiljali po pošti.

Predsednik ČZDM
Vlado PUŠNIK, oec.

Vzreja matic **DARKO GRM**

Hude Ravne 1 – Dole pri Litiji

Tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041 900 606

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzrejo matic.

Iz društvenega življenja

Davki v čebelarstvu in sprememba zakona o dohodnini

ANTON TOMEČ

1. januarja letos so začeli veljati novi davčni predpisi, ki občutno in neugodno posegajo tudi v opravljanje čebelarstva. Po mnenju Čebelarke zveze Slovenije (ČZS) je nova davčna ureditev izrazito neugodna za nadaljnji razvoj slovenskega čebelarstva.

Delovna skupina ČZS pod vodstvom Vlada Pušnika je po široki javni razpravi oblikovala predlog sprememb Zakona o dohodnini, ki uvaža evropsko primerljive rešitve obdavčitve opravljanja čebelarstva kot temeljne kmetijske dejavnosti in o katerem smo vas podrobneje seznanili v prejšnjih številkih Slovenskega čebelarja.

Navedeni predlog smo poslali vsem pristojnim ministrstvom. Naš predlog smo predstavili tudi na delovnem sestanku, ki ga je sklical predsednik Odbora državnega zbora za

kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Alojz Sok. Na sestanku so sodelovali nekateri poslanci državnega zbora, predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Ministrstva za finance z vodjo delovne skupine za pripravo predloga davčnih sprememb dr. Markom Kranjcem na čelu, Kmetijsko-gozdarske zbornice ter drugih kmetijskih organizacij.

V razpravi so naš predlog podprli tako državni sekretarji na MKGP mag. Franc But kot navzoči poslanci državnega zbora.

Dokončni predlog davčnih sprememb naj bi pristojno ministrstvo pripravilo za obravnavo in sprejem jeseni letos. Upamo, da bo naš predlog obdavčitve v čebelarstvu upoštevan in da bomo tako lahko prihodnje leto čebelarji pod vnaprejšnjimi in sprejemljivimi davčnimi pogoji.

Strokovna ekskurzija semiških in črnomaljskih čebelarjev

STANE PLUT

Naredilo se je lepo sobotno jutro, eno redkih v tem letu. Navsezgodaj smo se zbrali pred semiškim hotelom Smuk, kjer nas je že čakal avtobus. Ker se vedno najde tudi kak zamudnik, smo se nekoliko počakali, potem pa smo se zapeljali v Črnomelj po še preostali del odprave. Nič nas ni premagovala zasnopost. Najprej smo obnovili program strokovne ekskurzije, preostali čas do prvega postanka na Ravbarkomandi pa smo koristno porabili za obvestila o tem, kaj vse se dogaja v belokranjskih čebelarstvih. Po postanku je Martin Pečavar, ki v semiškem društvu skrbi za dobro voljo, raztegnil svoj meh, da je bilo veselje. "Evo nas, Primorska, prihajamo!" Za njim je besedo prevzel predsednik ČD Črnomelj Vincenc Petruna - Vinc. V Vipavi je služil vojaški rok, zato dobro pozna vse okoliške kraje in hribovje. Seveda smo ob tem zvedeli še marsikatero dogodivščino iz tistih

časov, predvsem dobro pa mu je v spominu ostala kraška burja. Še malo in že smo bili v Šempasu, in to pol ure prej, kot smo bili dogovorjeni, vendar to naših gostiteljev, Franca in Silvine Šivic, ni prav nič zmedlo. Peš smo se odpravili po vasi proti domačiji Šivicvih in se zvedavo ozirali po hišah, ki se seveda razlikujejo od tistih, kakršnih smo vajeni doma. Na dvorišču nas je pričakala družina Šivic in nam zaželela dobrodošlico. Lično urejeno dvorišče in hiša z veliko verando so za nekaj časa postali naši. Najprej smo si ogledali točilnico s pripadajočo opremo. Sledil je ogled manjšega objekta, katerega vhod varuje velikanski lesen medved. Le kaj se skriva za temi tako "varovanimi" vrati? V prostoru je od tal do stropa lično prikazano vse slovensko čebelarstvo bogastvo, od panjskih končnic do maket čebelnjakov iz različnih pokrajin. Po stenah so slike, priznanja, na ogled pa so tudi različni čebelji

Skupinska slika pred čebelnjakom.

V galeriji podpredsednika ČZS Franca Šivica.

Pri čebelarju Renatu Garibaldiju v Italiji.

pridelki in izdelki iz medu. Skratka, pravi mali čebelarški muzej. Nekdo je hudomušno pripomnil, da bi se v ta prostor lepo podala tudi kakšna zlata diploma iz Semeča. Še nekaj si je pri Šivičevih vredno ogledati. Franc je ljubitelj čebelarstva fotografije in njegova najboljša dela so razstavljena v posebni galeriji, ki jo s ponosom pokaže obiskovalcem. Po ogledu imenitnih fotografij nam je Silvana na terasi postregla s pijačo, ki se je zaradi toplega dne prav prilegla. Seveda ženske niso mogle ravnodušno mimo cvetočega vrta, potem pa smo se odpravili še k čebelarju. Na poti po ozkih vaskih ulicah smo srečali tudi bavarske čebelarje, ki so prav tako prispeli na obisk k Šivičevim.

Nedaleč stran od vasi ima Franc čebelnjak in stojšče nakladnih panjev. Po poti smo ugotovili, da Bela krajina fenološko skoraj nič ne zaostaja za Primorsko. Ker so poletja pri nas prav tako vroča kot na Primorskem, nam je Franc pojasnil, kako se on spopada z varoo. Med letom izrezuje trovovino, pozneje pa se te nadloge loti s timolom, predvsem zato, ker je tam za mravljinčno kislino nekoliko prevroče, tako da bi se utegnile čebele pred preveliko količino hlapov iz udobnih stanovanj preseliti na veje bližnjega drevja. Zalega, ki ostane v panjih, bi bila bodisi poškodovana bodisi uničena. Namesto mravljinčne kisline torej enako uspešno uporablja raztopino timola v spirituu. Končni obračun z varoo pa opravi, ko v panjih ni več zalege, in to z oksalno kislino. Kaže, da je pri svojih opravilih uspešen, saj so čebele živahno izletavale iz vseh panjev.

Z Bavarci smo se znova srečali v prostornih osnovne šole, kjer smo si skupaj ogledali multivizijsko predstavitev "Tukaj sem doma". Ko je proti koncu zaigrala čebelarška himna, smo vrli Belokranjci vstali s svojih sedežev, tako da so nas nemški kolegi nekaj časa začudeno gledali, potem pa so se nam pridružili tudi oni. Nekaj nas je že prej videlo to predstavitev kranjske sivke, predvsem velik vtis pa je naredila na Bavarce.

"Prazen zakelj ne stoji pokonci," so znali povedati že naši dedi, zato smo se odpravili na kosilo na bližnjo turistično kmetijo. Tam je Tine spet raztegnil svojo harmoniko. Na veliko veselje Bavarcev je odigral ves nemški del svojega bogatega programa. Če bi Tine tako igral v kakšnem južnem delu pokrajine Jugoslavije, bi mu z bankovci prelepili čelo in mimogrede bi zaslužil dobro penzijo. Naši zahodni sosedji so seveda bolj varčni in ne poznajo teh navad, kljub temu pa Tinetu ostalo zadovoljstvo, da je lahko kot ljudski godec in pevec zabaval tako veliko skupino čebelarjev. Naša pot nas je ta dan vodila tudi v sosednjo Italijo. Obiskali smo velečebelarja Renata Garibaldija. Sprejel nas je na enem izmed svojih številnih stojšč v bližini Gorice. Najprej nam je predstavil svoje čebelarstvo in čebelje pridelke. Imenitno je izbral ime svojega slavne-

ga prednika, poleg tega pa je osnovnim čebeljim pridelkom dodal nove vsebine. Da bi preživel na trgu, ki kupcem po nizkih cenah ponuja uvožen med, je začel medu dodajati različne dodatke — od lešnikov do borovih vršičkov —, vsi pa gredo dobro v promet. Prav tako po znatno višji ceni prodaja lokalno posebnost, tj. med iz rododendroma. Povedal nam je, da k njemu kupec največkrat pride po eno stvar, po navadi pa odide s polno vrečko različnih čebeljih pridelkov. To tudi dokazuje, kako dober trgovec je. Tako smo lahko še enkrat spoznali, da medu ni dovolj samo pridelati, saj je izjemno pomemben tudi nastop na trgu. Tega so se nekateri naši čebelarji že delno naučili, druge pa to še čaka. Poleg čebelarstva se ta diplomirani agronom ukvarja tudi s čebelarškim turizmom, za ta namen pa uporablja predvsem svoja poznanstva. Oddaja nekaj počitniških hiš, uredil je čebelarске učne poti itd. Povedal je tudi, da italijanska deželna oblast podpira čebelarstvo, vendar predvsem večje in tržno usmerjene čebelarje. Ogledali smo si še stojšče nakladnih panjev, potem pa smo se odpravili proti Štanjelu.

Po vožnji po slikovitem Krasu, med katero so nas ob cesti spremljala pobočja hribov s cvetočo rašeliko, na kateri čebele ob ugodnih vremenskih razmerah lahko naberejo kakšnih 10 kg kakovostnega medu, ki je kraški posebnost, smo ob sončnem zahodu prispeli v Štanjel. Tam nas je sprejel čebelar Jožef Švagelj. Predstavil nam je svoj rodni kraj, njegovo zgodovino in slikovito arhitekturo. Že v mraku nas je vodil po ozkih ulicah, to pa je prispevalo k posebnemu čaru tega obiska. Vodnika, ki bi znal bolj doživeto in zanimiveje predstaviti kraj, gotovo ne bi mogli najti, zato vsekakor ne bo odveč, če se mu za njegov trud še enkrat zahvalim. Naša strokovna ekskurzija se je končala z vrnitvijo v Semeč, kamor smo srečno prispeli pozno zvečer.

Na koncu je seveda dobro stimiti vtise in misli. Videli smo veliko novih stvari, spoznali nove kraje in ljudi, navezali stike s čebelarji in dobili veliko koristnih napotkov, ki jih bomo lahko s pridom uporabili tudi v naših čebelarstvih. Ugotovili smo, da lahko tudi sami pokažemo veliko zanimivega in da kar nekaj naših čebelarjev izpolnjuje pglavine zahteve za čebelarški turizem. Da bi to spoznali, se je včasih treba odpraviti drugam in pogledati, kako to počnejo drugi. Na koncu tega sestavka naj se iskreno zahvalim Francu Šivcu, ki je pripravil program obiska in nas tudi ves čas spremljal. Ko bi slovenski čebelarji imeli še več takšnih ambasadorjev, ki bi se tako nesebično razdajali! Upam, da mu bo uspelo nekako povezati vse, ki se ukvarjajo s čebelarškim turizmom, ter sestaviti programe potovanj in ogledov. Navsezadnje smo preizkus uspešno opravili tudi med Apimondio, zdaj pa bi to popotnico kazalo izbrati v prid slovenskih čebelarjev.

Lično pakiran med čebelarja Garibaldija.

Zanimiva zbirka stare literature.

Pogled na zbirko miniaturnih čebelnjakov Franca Šivca. Foto: S. Plut

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrije 42, 1356 Dobrova

Tel.: ++386(0)1/ 364 11 06,

faks: ++386(0) 1/ 364 13 07

GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

Avtomatska škropilnica
za zdravljenje čebel
z oksalno kislino

DELOVNI ČAS:

pon.–pet. od 8.–12. in od 15.–18. ure

Trgovina bo ob sobotah ZAPRTA
do konca leta.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO
IZKAZNICO PRIZNAMO POPUST

ZMERNOST CEN – TRADICIJA – KVALITETA
IZKUŠNJE, PRIDOBILJENE V LASTNEM
ČEBELARSTVU

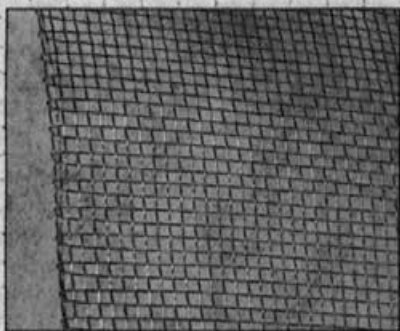
ŽIVEXOVE OGRAJENE CENE V JULIJU

**MREŽA
URSUS
ZINCALU**

**130/11/15
v zvitkih
po 50 m**

...13.801,00 SIT/zvitek

POCINKANA TKANINA

100 / 3,55 x 0,63 mm

v zvitkih po 25 m

...975,00 SIT/m²

www.zivex.si

ŽIVEX
Trgovina za zunanjo uporabo

Volčja Draga 40 tel: 05 398 55 22

Ljubljana - Šmartinska 102 tel: 01 542 18 86

P.C. Celje - Obrtna c. Štore tel: 03 780 24 24

ŽIVEX d.o.o. Volčja Draga, Volčja Draga 40, 5293 Volčja Draga V cene je vračunan 20% DDV, cene veljajo do 31.7.2005, slike so simbolične, dopuščamo možnost tiskarskih napak.

KUPIM vezane letnike Sl. čebelarja – 1920, 1921, 1922, 1925, 1926, 1928, 1929, 1930, 1931, inf. ☎ 031 663 001.

PRODAM 15 naseljenih AŽ 10S panjev in nekaj LR panjev. Čebele so zdrave in veterinarsko pregledane, inf. ☎ 031 230 954 in 05 63 96 484.

PRODAM trisatno točilo za med iz aluminija, malo rabljeno, inf. ☎ 040 388 240.

UGODNO PRODAM točilo za AŽ-LR sate, zelo lepo ohranjeno, iz nerjaveče pločevine (RFS), na 4 sate, z elektromotorjem na 220 V ali na ročni pogon. Zraven dam še rezervni elektromotor. Točilo se nahaja na lokaciji Ljubljana-Bežigra.

Inf. ☎ 031 386 681

ANA KUNSTELJ, s.p.

ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ

Telefon: 01 72 38 027, GSM: 031 352 797

e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdajamo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s.p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ

Telefon: 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276,

e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Izdajamo 3-, 4- in 5-satna točila za med.
Ponujamo plastične ventile in posode za med,
s prostornino 50, 70 in 100 litrov.

UGODNO!

Vzreja matic – Jožica in Jožef Tratnjek

ŽIŽKI 93, 9232 ČRENŠEVCI – tel.: 02/ 570 18 17 – GSM: 041 886 652

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

Vzreja matic – Jože Jakšič

KAPČA, Glavna ulica 21, 9220 LENDAVA – tel.: 02/ 576 10 60

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

Vzreja matic – HENRIK ZALETEL

1303 ZAGRADEC, Fužina 59 – tel.: 01/ 788 60 86 – GSM: 041 775 333

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

Vzreja matic – AVGUST BUČAR

JANČE – GSM 041 696 210

Sprejemam naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

VZREJALIŠČE MATIC – FESTENGAR - FRANC ŠOLAR

Podnart 12, 4244 PODNART: tel/faks: 04 533 11 34

Vzrejamo kakovostne matice alpskega ekotipa kranjske čebele, oplojene na 1000 m nadmorske višine.
Dostava po prvem juniju, lahko po pošti ali osebno po predhodnem dogovoru.

Vzreja matic – BUKOVŠEK

Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji – od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu:

Alojz in Janko BUKOVŠEK - Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel.: 01 361 24 28 in 031 656 441

100 let delovanja Čebelarstva društva Škofja Loka

Člani Čebelarstva društva Škofja Loka smo si za to leto zastavili številne cilje, med drugim tudi izpolnitev zahtevnejših nalog, ki smo si jih zadali v programu dela društva.

Prav letos namreč zaznamujemo 100-letnico delovanja našega društva. Prvo dejanje v okviru praznovanja častiljivega jubileja društva, ki je po številu članov najmočnejše na Gorenjskem, je bil slovesen občni zbor društva, ki smo ga pripravili v soboto, 15. januarja 2005. Na dobro obiskanem občnem zboru smo se spomnili tistega 6. januarja 1905, ko so večji in naprednejši loški čebelarji na pobudo takratnega urednika Slovenskega čebelarja g. Frančiška Rojine ustanovili Čebelarstvo podružnico Škofja Loka. Vanjo se je že v začetku vključilo 20 čebelarjev. Kot prvi predsednik je podružnico vodil Primož Žontar, tako po organizacijskih kot strokovnih sposobnostih pa so mu sledili tudi širši slovenski čebelarji javnosti znani čebelarji Janez Žontar - Virmašan, Valentin Noč, Jože Detela, Janez Tavčar in drugi. Število članov se je nenehno povečevalo, največ organiziranih članov pa je bilo okoli leta 1980, ko jih je bilo kar 120. Po tem letu se je začelo njihovo število nekoliko zmanjševati, tako da se je ustalilo pri številki 100, kolikor nas je še dandanes. Če smo razmeroma zadovoljni s številom članov, pa nikakor ne moremo mimo podatka, da je povprečna starost čebelarjev 60 let. Zato je pomlajevanje članstva tudi ena izmed številnih nalog društva v tem in prihodnjem obdobju. Zavedamo se zdajšnjega gospodarskega in splošnega družbenega položaja, saj to na nobenem področju ne podpira razvoja čebelarstva, hkrati pa ne priznava pomena te panoge za ohranjanje naravnih danosti naše za zdaj še razmeroma neokrnjene narave. Z oživitvijo čebelarstva krožka pri OŠ Cvetko Golar in z različnimi prireditvami v okviru na novo nastajajočega čebelarstva doma bomo skušali mladim in zainteresiranim občanom pojasnjevati pomen čebelarstva in jih navduševati za to ljubiteljsko dejavnost. Veliko nam je do tega, da se število čebel na našem območju ne bi zmanjšalo, če pa bo kdo prešel ljubiteljske okvire in se začel s čebelarstvom

ukvarjati poklicno, bomo tega še bolj veseli.

V okvir praznovanja vsekakor sodi tudi začetek graditve čebelarstva doma, v katerem bomo končno dobili prostor za naše številne dejavnosti. Takšno praznovanje bo sicer delovno, vendar smo se čebelarji za to opredelili zavestno, saj smo vedeli, da bomo morali v graditev našega doma vložiti veliko truda tako pri sami izvedbi kot pri pridobivanju materialnih in finančnih sredstev. Zavedamo se tudi, da zdajšnja generacija čebelarjev kaže veliko pripadnost društvu, zato bo vsak član rad prispeval svoj delež za zgraditev doma. Čebelarstvo dom bo po eni strani zahvala vsem našim prednikom za njihovo delo, saj je prav to omogočilo obstoj društva in ustvarilo možnosti za delovanje zdajšnji generaciji čebelarjev, po drugi strani pa bo tudi dota našim naslednikom.

Ker se zavedamo, da celotnega finančnega bremena čebelarji verjetno ne bomo zmogli sami, bomo izvedli široko akcijo za pridobivanje materialne in finančne pomoči pri fizičnih in pravnih osebah, za pomoč pa bomo zaprosili tudi ČZZG in ČZS. Pomoč nam je že obljubila Občina Škofja Loka, o možnostih za prijavo na republiških in mednarodnih razpisih za pridobitev nepovratnih sredstev pa se pogovarjamo tudi z Razvojno agencijo Sora in Pospeševalno službo KGZ Škofja Loka. Upamo, da bodo pristojni prisluhnili našim željam in prošnjam ter nam pomagali v okviru možnosti.

V okviru praznovanja bomo izdali tudi 100-letno kroniko društva. V njej bo opisana zgodovina društva, vsebovala pa bo tudi nekaj strokovnih in nekaj poljudnih člankov starih loških čebelarjev, opis čebeljih pridelkov in izdelkov iz njih ter statistične podatke o društvu v preteklosti in sedanjosti. Vsebinsko bo popestrilo tudi bogato slikovno gradivo. Vsekakor bo knjiga zanimiva tako za čebelarje kot tudi za nečebelarje.

Ob vsem tem bomo seveda pripravili tudi tradicionalne dejavnosti, ki potekajo vsako leto, to je strokovno izobraževanje čebelarjev, strokovni izlet, udeležili se bomo srečanja slovenskih čebelarjev v Celju in Ilirski Bistrici, kupili bomo čebelarstvo repromaterial, skupaj z veterinarsko službo bomo skrbeli za zdravstveno varstvo čebel, ob pomoči strokovne službe KGZ pa bomo skrbeli tudi za ozaveščanje občanov glede pravilne uporabe zaščitnih sredstev v kmetijstvu, sadjarstvu in vrtičkarstvu.

Trdno upamo, da bomo člani ČD Škofja Loka tako široko zastavljene cilje tudi uresničili in s tem na najboljši in najlepši način zaznamovali 100-letnico delovanja našega društva.

Upamo, da se boste našemu slavlju pridružili, če ne drugače, pa vsaj na osrednji slovesnosti, ki bo v soboto, 10. septembra 2005.

Tajnik ČD Škofja Loka
Marian Novak

Projekt sofinancira EU!

**ČEBELARSKA
ZVEZA**

**ZGORNJE
GORENJSKE**

Žirovnica 16
4274 Žirovnica

VABILO!

V SOBOTO, 20. 8. 2005 ob 14. uri, Vas vabimo na slovesno sklenitev projekta Izobraževalno vzrejni center Zelenica, ki je pridobil sredstva PHARE. Hkrati bo to tudi uradna otvoritev prenovljene plemenilne postaje Antona Janše ZELENIČA, ki prav letos praznuje 40-letnico delovanja, od vsega začetka pa jo vzorno vodi g. Ciril Jalen. Ob tej priložnosti bo Čebelarška zveza Zgornje Gorenjske razvila tudi svoj prapor.

Na prireditvi bodo sodelovali: ČZZG, Občina Žirovnica, ČZS, PRO, KIS in projektna partnerja.

Poleg bogatega kulturnega programa bosta predstavljena tudi celoten projekt Izobraževalno-vzrejni center ZELENIČA in potek obnove, nakazane pa bodo tudi smernice prihodnjega delovanja centra.

Ta dan si boste lahko ogledali plemenišče ter seveda obnovljen objekt z laboratorijem in učilnico, v katerih bo budi v prihodnje praktično izobraževanje čebelarjev o vzreji matic.

OPOZORILO:

Ker je Izobraževalno vzrejni center več kot 6 km oddaljen od Žirovnice, dostop do centra pa z avtobusom ni mogoč, Vas prosimo, da se primerno obujete, saj je do centra pol ure hoje po nezahtevni poti.

Ker je otvoritev Izobraževalno-vzrejnega centra Zelenica pomembna za vse slovenske čebelarje, predvsem pa za KRANJSKO ČEBELO, vas vabimo da se udeležite otvoritve. Vabimo tudi praporščake, da s svojim obiskom popestrite prireditev in hkrati medse sprejmete nov prapor ČZZG.

Vabimo vas organizatorji; Čebelarška zveza Zgornje Gorenjske, Občina Žirovnica, ČZS, PRO.

Čebelarški praznik v minoritskem samostanu Olimje

Nekdaj skoraj ni bilo samostana, v katerem bi ne gojili čebel. To lepo in koristno dejavnost so razvijali zlasti benediktinci, ki so še dandanes znani kot odlični čebelarški strokovnjaki. Največji sloves med njimi je dosegel pred nekaj leti umrl brat Adam Kehrle iz Buckfesta v Angliji, ki je s križanji in odbiro vzgojil celo novo pasmo čebel.

Pri nas gojijo čebele redovniki v cistercijskem samostanu Stična, v kartuziji Pletenje ter redovnice v Mimi Peči. 5. junija letos so se jim uradno pridružili še minoriti v samostanu Olimje, ko so slovesno blagoslovili svoj novi čebelnjak s poslikanimi panji.

Slovesnosti so se udeležili čebelarji od blizu in daleč, med njimi pa so bili tudi naključni obiskovalci in prijatelji samostana ter predstavniki gospodarskega in političnega življenja kraja. Slovesnost se je začela v cerkvi, kjer je vse obiskovalce pozdravil predstojnik, pater Ernest Benko in orisal pomen delovanja samostana za kulturni, gospodarski in verski razvoj bližnje in širše okolice. Povedal je, da se samostanu, v katerem je bila za Parizom in Dubrovnikom tretja najstarejša lekarna v Evropi, zdaj pridružuje še naravna lekarna, ki jo predstavlja čebelja družina. Udeleženci, ki so do zadnjega kotička napolnili starodavno cerkev, so si nato ogledali multimedijško predstavitev Peter Pavel Glavar

pripoveduje v besedi, sliki in glasbi, pozneje pa so na samostanskem vrtu prisluhnili še mladim glasbenikom in recitatorjem bližnje osnovne šole. Blagoslovitev čebelnjaka je opravil kanonik Mirko Kraševac, ekonom mariborske škofije.

Lični čebelnjak bo še dodaten okras že sicer izjemno urejenega samostana, obiskovalci, domači in tuji, pa si bodo lahko še vse leto v obeh križnih hodnikih ogledovali bogato fotografsko razstavo čebeli in slovenskem čebelarstvu.

Franc Šivic,
komisija za ohranjanje čebelarške kulturne dediščine pri ČZS

Vzreja matic na Primorskem – Plemenitna postaja Grant pod Rodico

Sprejemamo naročila za kakovostne in označene matice iz odbranih matičarjev.

Članom ČZS dajemo ugoden popust ter dodatni količinski popust. Matice pošljemo tudi po pošti.

VASJA JUG, GRANT 1E, 5242 Grahovo ob Bači, GSM 031 254 995, ali 031 404 695,

e-pošta: vasja.jug@guest.arnes.si

Vzreja matic – MIRKO JURINEC

Ključarovi 74, 9242 RIŽEVCI PRI IJUTOMERU, tel.: 02 587 19 04, GSM: 051 370 413

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

Čebelarstvo Vozelj, Dragošek 18, 1275 Šmartno pri Litiji

Tel.: 01 899 11 49, faks: 01 899 30 10, GSM: 041 618 786, e-pošta: cebelaarstvo.vozelj@vojla.net

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

Vzreja matic – ERVIN FICKO

Mlajtinci 37a, 9226 MORAVSKE TOPLICE, GSM: 041 661 576

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

VZREJNI CENTER GOSPODARSKIH MATIC LUZNAR – BEGUNJE

Vsako leto od 20. maja naprej lahko dobite gospodarske matice. Matice so kranjske sivke, alpski ekotip, in zelo kakovostne. Ob nakupu boste dobili matični list z vsemi podatki o izvoru matic (št. plemenjaka – matičarja, in št. trotovske linije ter številko matice). Naše sivke izvirajo iz osrčja domovanja kranjske, med Jelovico, Karavankami in Julijskimi Alpami.

ČEBELARSTVO LUZNAR, Begunje na Gorenjskem 170, 4275 Begunje na Gorenjskem, tel.: 04 5333 914, GSM : 041 948 077, e-mail: janez.luznar@s5.net.

Vzreja matic – STANKO KAPUN – MURSKA SOBOTA

STANKO KAPUN: Mirna 14, 9000 Murska Sobota, GSM: 031 703 603

Sprejemamo naročila za kakovostne in označene matice iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

ŠOLSKA UL. 14, KAPCA

9220 LENDAVAL

Tel.: 025789876

Faks: 025789877

GSM.: 041-631-552

e-pošta: promit.banfi@siol.net

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV**PROIZVODNI PROGRAM:**

- **AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s)**
- **AŽ-panji (10s, trietažni)**
- **LR-panji 1/1, 2/3**
- **DADANT-BLATTOVI panji**
- **DADANT-BLATT + LR – prilagojen za**
- **AŽ-satnike**
- **PRAŠILČKI (5s, 7s)**
- **SATNIKI za vse vrste panjev**

Panji so iz masivnega smrekovega in topolovega lesa, spoji so rogljičeni oz. cinkani.

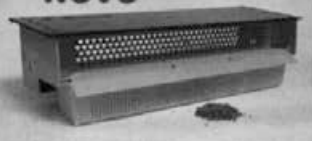

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Oglejte si akcijsko ponudbo na naši internetni strani: www.logar-trade.si

NOVO

**SMUKALNIK ZA CVETNI PRAH
IZ UMETNE MASE**

**UGODNO
3.750 SIT**

AKCIJA

Nerjaveče vilice za
odkrivanje satja.

4.560 SIT

4.100 SIT*

AKCIJA

Posoda za odkrivanje
satja z nerjavečim
pokrovom, na katerega
lahko odložimo sate.

22.200 SIT

19.980 SIT*

**4 satno točilo
za med z motorjem**

AKCIJA

AKCIJA

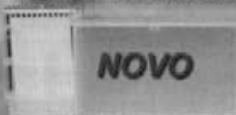
**6 satno samoobračalno
točilo za med z avtomatiko in
varnostnim stikalom**

**PESTRA IZBIRA VSEH VRST POSOD
ZA SHRANJEVANJE MEDU**

Hlapilnik Nassenheider

NOVO

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

LOGAR TRADE, d.o.o.

Zupanova 1, 4208 Šenčur

**Poletni delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka**

od 9.00 do 17.00,

od 25.7. do 31.7.

odprto od 9.00 do 13.00,

od 1.8. do 7.8.

bo trgovina ZAPRTA.

Ob sobotah

od 9.00 do 12.00,

od 20.7. do 31.8.

OB SOBOTAH ZAPRTO.

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme
v vrednosti nad 10.000 SIT priznamo čebelarjem
z veljavno čebelarско izkaznico 4% popusta.

*Na akcijske cene se ne priznavajo dodatni
popusti in ne velja kartica ugodnosti.

Tel.: 04 25 19 410

faks: 04 25 19 415

e-pošta: info@logar-trade.si

internet: www.logar-trade.si

Vse pisce osmrtnic prosimo, da pri pokojniku navedejo tudi datum, ali vsaj letnico rojstva in smrti. Ta podatek pogosto potrebujejo pisci različnih zgodovinskih spisov, npr. zbornikov društev, kot tudi v širšem slovenskem prostoru. Vsem lepa hvala.

Uredništvo

STONE GRAMC

Ob letošnjem prebujanju narave, porajanju novega življenja in upanja v naših čebelnjakih smo čebelarji grosupeljskega društva izgubili nam vsem dragega člana ter vestnega in marljivega sodelavca. Kruta smrt je v 62. letu starosti iz naših vrst iztrgala čudovitega človeka, delovnega člana našega društva, ki je poleg obveznosti do svoje družine, ki ji je posvetil vse svoje življenje, našel čas tudi za svojo veliko ljubezen – čebele in delo v našem čebelarstvu.

Njegova življenjska pot se je začela in končala na začetku pomladi, v obdobju porajanja nove vegetacije in v obdobju novega upanja in pričakovanja za čebelarje.

Rodil se je aprila leta 1943 v vasi Čeden pri Brezicah v številni kmečki družini. Njegovo življenje ni bilo lahko, saj je moral že v ranem otroštvu poprijeti za vsako delo.

Da bi si zagotovil boljši kos kruha in streho nad glavo, se je pri Klobučarju v Brezicah izučil za vodovodnega instalaterja.

Leta 1968 se je zaposlil v Instalacijah v Grosupljem ter zaradi svojih sposobnosti kmalu napredoval v vodilnega delavca.

Leta 1971 se mu je v Grosupljem pridružila tudi njegova življenjska sopotnica Marjana. Ustvarila sta si lep dom. S pridnostjo in iznajdljivostjo sta v svoji novi hiši ustvarila topel dom tudi trem otrokom.

Njegova marljivost in navezanost na naravo sta poglavita razloga za to, da se je začel ukvarjati tudi s čebelami. Te so bile njegova druga velika ljubezen, tako da jih je imel za nekatrške družinske člane.

Leta 1985 se je včlanil v Čebelarstvo društvo Grosuplje in bil ves ta čas zelo dejaven član. Njegova pridnost in predanost delu so bili razlogi, da mu je društvo zaupalo vzdrževanje in upravljanje čebelarstva doma in Spodnjem Blatu. Postal je gospodar doma in ga tudi vzorno vzdrževal. Ker je bil zelo iznajdljiv, je rešil marsikateri problem, ki bi bil za druge člane društva neresljiv.

Za svoje dejavno delo na področju čebelarstva in v društvu je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Čebelarji grosupeljskega društva smo se od dragega prijatelja in delovnega člana poslovili marca letos na grosupeljskem pokopališču, ob tem pa smo se zavezali, da bomo skušali v društvu ohraniti njegovo marljivost in delavnost. Vsekakor pa nam bo ostal v lepem spominu.

ČD Grosuplje

PETER VUKOJEVIČ (1939–2005)

Vsakih nekaj mesecev je število članov Čebelarstva društva Barje manjše. Daleč od svojega rodne kraja je življenjsko pot končal zvesti član našega društva Peter Vukojevič. Bolezen je bila močnejša od ljubezni do čebel. Peter je bil edini član našega društva, ki je čebele tudi prevajal. Čebelaril je s 60 AŽ-panji, ki so zdaj ostali brez gospodarja, upamo pa, da ga bo nadomestil sin. Pri tem mu bomo po svojih močeh skušali pomagati tudi člani društva, Petra in njegove vrline pa bomo ohranili v najlepšem spominu.

Barjanski čebelarji

FRANC ZAŠLER

Marca letos, ko so čebele začele vzletavati v novo sezono, je kruta smrt pretrgala nit življenja našemu dolgoletnemu čebelarju in prijatelju Francu Zašlerju.

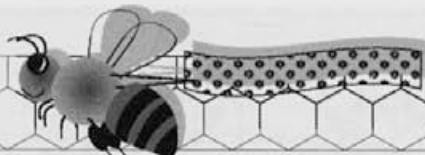
Rodil se je leta 1920 v Somatu, kjer je ostal vse svoje življenje. Že v otroških letih se je seznanil s čebelami, in ko je bil star petnajst let je že imel svoje. Tri leta je čebelaril s petimi koši čebel. Iz košev pa ni jemal medu, saj je vedel, da bi s tem umoril čebele, ki jih je imel zelo rad. Pozneje je pri vaškem mizarju naročil izdelavo 9-satnih AŽ-panjev. Čebelarstvo je povečal in čebelaril s 74 čebeljimi družinami. Zaradi starosti in bolezni je moral število družin zmanjševati, vendar jih nikoli ni v celoti opustil in je pridno čebelaril vse do smrti. Kljub službi in delu na kmetiji je vedno našel čas za čebele. Rad se je pohvalil, da je bila v sedemdesetih letih njegovega čebelarjenja najbogatejša letina medu leta 1958, ko ga je pridelal kar 40 kg na panj.

Kot član čebelarstva družine je opravljal tudi različne društvene dolžnosti. Tako je bil tajnik ČD, dolgoletni član UO ČD in vse do smrti tudi član NO ČD. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Čebelarji smo se od dobrega prijatelja ob odprtem grobu poslovili s čebelarstvom praporom. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarstvo družina Velka - Sladki Vrh

PRODAM CVETNI PRAH – cvetlični majski osmukanec – po ugodni ceni, inf. ☎ 04 5333 914 ali

GSM 041 948 077, ČEBELARSTVO LUZNAR, Begunje na Gor. 170

KUPIM štirisatno točilo nerjaveče za AŽ sate, inf. ☎ 031 858 545.

OBNAVLJAMO panje, kranjice in vršimo poslikavo panjev in končnic, Kosmač, Brezje 73, 4290 TRŽIČ, ☎ 04 5961 223,

fax : 045961 787, **GSM 041 616 290**, e-mail : delavnica-kosmac@siol.com

PRODAM osem komadov rabljenih AŽ 9 satarjev, inf. ☎ 041 590 896.

PRODAM deset skoraj novih AŽ 10S panjev, inf. ☎ 041 353 534.

PRODAM smrekov med in surovi propolis, inf. ☎ 031 503 635.

KUPIM rabljene AŽ panje od 9 do 12S, inf. ☎ 031 222 453.

PRODAM cvetni prah osmukanec, inf. ☎ 041 560 075.

PRODAM ugodno šest AŽ panjev 10 S rabljeni, inf. ☎ 041 661 855.

PRODAM ugodno nekaj skoraj novih 5,7 in 10S AŽ panjev, inf. ☎ 041 819 390.

ODKUPUJEM vse vrste čebeljih pridelkov, ali jih zamenjam za lipove deske debeline 3 cm, inf. ☎ 01 52 84 842 zvečer.

PRODAM dvajset novih AŽ 10S panjev in dvajset AŽ 7S, od teh je nekaj panjev naseljenih, inf. po 20. uri na ☎ 07 49 87 836.

PRODAM mini čebelnjak za 4 AŽ 10S panje ali za 12. 5S prašilečkov. Cena po dogovoru. Roman Kristof,

Zaboršt, Šumberska c. 21, 1230 Domžale.

PRODAM trisatno točilo za med, aluminijasto malo rabljeno, inf. ☎ 040 388 240.

OBVESTILO O USPOSABLJANJU ZA BOJ PROTI ČEBELJI VAROZI

Čebelarska zveza v tem letu izvaja program usposabljanja z naslovom Varozo čebel v skladu z določili Uredbe o izvajanju ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007. Usposabljanje poteka v dveh delih.

V prvem delu usposabljanja oz. seminarja, ki traja 5 šolskih ur, udeleženci spoznavajo varoo–učijo se diagnostike, večji pomen dajejo vključevanju biotehniških ukrepov in organizaciji. **Seminar** poteka praviloma v izobraževalnih središčih, lahko tudi drugod, pogoj pa je ustrezen prostor z zagotovljeno audio-video opremo (Power Point).

V drugem delu usposabljanja – na delavnici, ki traja 3 šolske ure, čebelarji na terenu pri čebelah praktično izvajajo diagnozo, biotehniške in druge ukrepe obvladovanja varoe in se praktično seznanjajo s sredstvi in pripomočki za zatiranje varoe. **Delavnica** poteka v čebelnjaku oz. na stojišču čebel, in to v vsakem vremenu. Vsak čebelar, ki omogoči izvajanje delavnice pri svojih čebeljih družinah, prejme na podlagi pogodbe odškodnino. Pogoj za udeležbo na delavnici je sodelovanje v prvem delu usposabljanja.

Izvajalci usposabljanja so člani ekspertne skupine za varozo čebel pri ČZS in posebej za to delo usposobljeni čebelarji – inštruktorji. To so postali tisti čebelarji, ki so se udeležili celotnega usposabljanja za inštruktorje (seminar in delavnica) in so podpisali izjavo ter pogodbo, ki sta jo sklenila inštruktor in ČZS. Vse kandidate za inštruktorje, ki so se udeležili samo dela usposabljanja (bodisi seminarja bodisi delavnice), pozivamo, da se udeležijo tudi drugega dela.

Izvedba usposabljanja poteka v organizaciji ČZS, ta pa preskrbi tudi potrebno dokumentacijo in uskladi terminski načrt izvajanja. Vsak čebelar mora na usposabljanju izpolniti obrazce ter ***prijavnica, *evalvacijski vprašalnik, in se vpisati na evidenčni list.**

Izpolnjeni obrazci so pogoj za povrnitev stroškov izvedbe usposabljanja (organizacija, prostor, izvajalec itn.).

Terenski organizatorji usposabljanja so koordinatorji izobraževalnih središč, predsedniki društev oz. regionalnih zvez ali drugi pobudniki, ki zberejo zadostno število prijav za udeležbo s ČZS in koordinirajo izvedbeni termin. Njihova naloga je, da na ČZS prevzamejo vso potrebno dokumentacijo, ki jo po končanem seminarju ali delavnici poleg računov za stroške, ki so nastali pri usposabljanju (najemnine prostorov in audio-video opreme, razmnoževanje gradiva), izpolnjeno vrnejo na ČZS. Za opravljeno delo dobijo izplačan honorar.

Pozivamo čebelarje, da se v usposabljanje vključijo organizirano prek društev ali zvez. **Pozivamo zlasti predsednike čebelarskih društev in regijskih zvez, da s to možnostjo seznanijo svoje člane in prevzamejo pobudo za organizacijo usposabljanja.** Na seminarjih je število slušateljev omejeno na 32 udeležencev, na delavnicah pa na 15.

Za vse čebelarje je usposabljanje brezplačno. Usposabljanje na področju varoze čebel s povračilom stroškov je mogoče samo na seminarjih in delavnicah, ki jih organizira ČZS.

Dodatne informacije: Čebelarska zveza Slovenije Andreja Kandolf: 01 729 61 33, e-pošta: andreja.kandolf@cebelarska-zveza-slo.si.

APIS M & D, d. o. o.
MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTL.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG •
- VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125° C • VOSEK ODKUPUJEMO PO 800–900 SIT ZA KILOGRAM •

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme.
 Po ugodni ceni prodamo večje število čebeljih družin na 5- in 7-AŽ-satih

AŽ-panji 10-satni

PRAŠILČEK AŽ 5- in 7-satni

SATNIKI

AŽ – vrtan, lepljen, zbit
 LR – standard LR 2/3

PREDELAVA VOSKA

V SATNICE samo 180 SIT/kg

AŽ-trietažni panj

**LR-standard
in 2/3 LR-panji**

PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN KAKOVOSTNO.

**UPORABIJAMO VODOODPORNE
MATERIALE IN LEPILA.**

**KAKOVOSTNA IZDELAVA PO UGODNI
CENI.**

Kvalitetne RSF-točila po ugodni ceni.

**KAKOVOSTNE ČEBELARSKE
ROKAVICE IZ
NAJBOLJŠEGA USNJA**

**PAJČOLANI PO
UGODNIH CENAH**

**TRANSPORTNA PVC-
MATIČNICA. CENA JE 17 SIT.**

**KAKOVOSTNE BELJAKOVINSKE
POGAČE V OBLIKI PASTE.
IZDELANE SO PO POSEBNEM
POSTOPKU IN SE NE STRDIJO.**

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA

TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- AŽ-panji (9s, 10s, 12s)
- prašilčki (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Francič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ-panjev
- trietažni AŽ (10s)
- AŽ-kozinc 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch – Steiermark, Austria

Tel./faks: +43(0)3475/2270

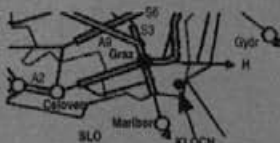
E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: **ponedeljek-petek** 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko- leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 61 02.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si –

urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski set: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc,

Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Martin Bajc, dipl. inž. gozd.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2005 za nečlane je 10.000 SIT. Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglosi: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celotno objavo 30 %.

Splošni oglosi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD.

Priloga za tisk: Tiskarna Grafika Soča – Nova Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debeljak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame do desetega, mali oglosi do petnajstega v mesecu.

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica.

Glasilu Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju revije Slovenski čebelar sodeluje Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS

SONARAVNO ZATIRANJE VAROE

HLAPILNIK BS-05

- UČINKOVITA UPORABA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ- IN NAKLADNIH PANJIH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJE MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

NANOKEM, d.o.o.

Rečna ulica 6, Ljubljana

Tel./faks: +386 1/ 251 16 53, GSM: +386 41 863 876

PAKETNA DOSTAVA

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne GJ-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujemo tudi vse vrste satnikov.

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje

Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cene!

APIINVERT[®] Krmni sirup

Priporočamo uporabo APIINVERTA za krmljenje čebel, ker je pripravljen na bazi sladkorja in v katerem ni prisotnih polisaharidov.

UPORABA:

-pospešuje hitrejšo zaleganje matice pri dražilnem krmnjenju,

-krmljenje v brezpašnem obdobju, -možno je pozno intenzivno krmljenje, zaradi dobre prebavljivosti sirupa.

Sestava suhe snovi:

saharozna cca. 30 %
glukoza cca. 31 %
fruktoza cca. 39 %

Točimo v vašo ali našo embalažo

Cena za 1Kg samo 239,00 SIT,
Ob nakupu nad 50.000 SIT je
cena za 1Kg samo 215,10 SIT.

ČEBELARNA v čebelarstvu Slovenije

Tel: 01/229 61 18; Faks: 01/229 61 31; email: cebelarna@siol.net

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Tel: 02/320 53 46; Faks: 02/331 80 10; email: ccmb@siol.net

DAR SONCA - Tyrševa 26, Maribor - Tel / fax: 02/251 60 12

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

UGODNO - ČEBELARSKA DRUŠTVA - UGODNO

BELI PESNI KRISTALNI SLADKOR IZ EU (v 50 Kg vrečah)

Cena za 1 Kg pri nakupu 24.000 Kg,
(dostava do naročnika vključena v ceni, palet ni potrebno vrniti)

samo **169 Sit / Kg**

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/320-64-38

e-mail: embalaza@vema.si

www.vema.si